

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Islamistický terorismus

Autor práce: Nikola Weigertová

Studijní obor: Bezpečnostně právní studia

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: doc. Dr. Ing. Danics Štefan, Ph. D.

Katedra: KSV

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....
Nikola Weigertová

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Dr. Ing. Danics Štefan, Ph. D. za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	5
1 TERORISMUS A ISLAMISTICKÝ TERORISMUS	7
1. 1 Minimální definice terorismu	7
1. 2 Formy terorismu	9
1. 3 Islám a islamismus	11
1. 3. 1 Islám jako náboženství	11
1. 3. 2 Islamismus	14
1. 3. 3 Islámistický fundamentalismus	15
1. 3. 4 Islamistický terorismus	16
1. 4 Zvláštnosti sebevražedného terorismu	19
2 AKTUÁLNÍ PROJEVY ISLAMISTICKÉHO TERORISMU	24
2. 1 Teroristická organizace Al-Kaida.....	24
2. 2 Usama Bin Ládín.....	28
3 PROTITERORISTICKÁ POLITIKA	31
3. 1 Protiteroristická opatření a legislativa USA	31
3. 2 Protiteroristická opatření a legislativa EU	34
3. 3 Protiteroristická opatření a legislativa ČR	39
ZÁVĚR	43
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	44
PŘÍLOHY	47
ABSTRAKT	48
ABSTRACT	49

ÚVOD

Jednou z nejnebezpečnějších hrozeb 21. století se stává mezinárodní, globální nebo také nový, především nábožensky motivovaný, terorismus. Nejnebezpečnější a nejfrekventovanější jsou v současné době projevy islamistického terorismu, jenž nabývají globálních rozměrů a stávají se hrozbou bezpečnosti všech států. Jejich nebezpečnost tkví zejména v ohrožení nejzákladnějšího práva a tím je právo na život. Teroristické útoky mají rozsáhlé důsledky v širokém spektru zájmů a hodnot, především v oblastech bezpečnostních, vojenských, politických a v neposlední řadě, ekonomických. Při projevech terorismu dochází k újmám nejen na životech a majetku jedinců, ale na újmě celé společnosti. Terorismus porušuje a překračuje hodnoty, jenž jsou podstatou demokracie a také cíle a hodnoty, jenž jsou uvedeny v Chartě OSN.¹ Mezi tyto základní hodnoty patří: udržování míru a bezpečnosti, rozvíjení přátelských vztahů mezi národy, posílení světového míru, úcta k lidským právům a základním svobodám, tolerance mezi státy, ochrana civilního obyvatelstva a pravidla mezinárodního válečného práva.

Násilí je doprovodným jevem každého lidského společenství. V tomto smyslu je možné ho chápat jako průvodní fenomén lidského vývoje a přirozenou součást lidského chování. Má nekonečně mnoho podob a variant, které jsou podmíněny ekonomickými, politickými, historickými, náboženskými, sociálními, právními a dalšími podmínkami i situacemi, ve kterých se člověk ocitá.²

V současnosti se v České republice hrozba islamistického terorismu nejeví jako příliš aktuální. Avšak měla by se tomuto tématu na našem území věnovat pozornost, ať už z legislativní roviny nebo bezpečnostní připravenosti a osvětě širší veřejnosti. Po vstupu České republiky do Evropské unie 1. května 2004 jsme se nestali zemí pouze tranzitní, ale také cílovou a muslimská menšina na našem území se začíná rozrůstat. Se vstupem České republiky do Evropské unie se zvýšila aktivita naší země v legislativní oblasti a bylo přijato mnoho nových zákonů a v rámci NATO se naše armáda účastní různých zahraničních misí, což zvyšuje přitažlivost ČR jako potenciálního cíle pro islamisty.

¹ Informační centrum OSN v Praze [online]. c2005 [cit. 2009-11-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/charta-organizace-spojonych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>>.

² BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I.* Praha, 2005, s. 7.

Do podvědomí široké veřejnosti se islamistický terorismus dostal datem 11. září 2001, kdy došlo k teroristickým útokům na Světové obchodní centrum v New Yorku a Pentagon ve Washingtonu. Do této doby se většina západních obyvatel setkávala s islámem pouze zřídka a znalosti většiny z nich o islámském náboženství byly téměř mizivé. Není divu, že dnes dochází, převážně vlivem západních médií, k mnoha omylům a dezinformacím, především v pojmech jako je islám, islamismus a islamistický fundamentalismus.

Má bakalářská práce je rozdělena do tří hlavních částí, které budou na sebe vzájemně navazovat. V první části práce se budu zabývat základním vymezením pojmů jako je terorismus, islamistický fundamentalismus, základní charakteristiky islámského náboženství, rozdíl mezi islámem a islamismem a v poslední kapitole této části nastíním zvláštnosti sebevražedného terorismu.

Druhá část práce bude věnována aktuálním projevům terorismu, se zaměřením na teroristickou skupinu okolo vůdce Usama Bin Ládina, Al – Kaidu, její charakteristiku a aktivity v současné době.

Poslední část věnuji protiteroristické politice. Konkrétně protiteroristickým opatřením USA, Evropské unie a z toho i vyplývající závazky pro Českou republiku.

Cílem bakalářské práce je komparace základních pojmů, zejména pak terorismu a islamistického terorismu, včetně islámu a islamismu. Dále budou analyzovány aktuální projevy islamistického terorismu a nastíněny možnosti protiteroristické politiky ze strany USA a EU, včetně opatření našeho státu.

Z výše uvedeného vyplývá, že ve své práci budu používat především metodu deskripce, analýzy a komparace, což již naznačují stručně vymezené jednotlivé kapitoly.

1 TERORISMUS A ISLAMISTICKÝ TERORISMUS

1. 1 Minimální definice terorismu

Původ slova terorismus pochází z latinského slova *terere*, které v překladu znamená hrozný, strašný, hrozit nebo způsobovat hrůzu. Pojem “terorismus” byl zřejmě poprvé použit v dodatku ke Slovníku Francouzské akademie, jenž byl vydán roku 1798. Jeho původ bývá spojován s hrůzovládou v době Francouzské buržoázní revoluce, kdy byl teror způsobem vládnutí “pákou revoluční vlády”, jež byla u moci v letech 1793 -1794.³

Existuje mnoho různých definic terorismu. Avšak vybrat tu jedinou přesnou je velice obtížné, neboť každý velmi často zastává rozdílná stanoviska, ať už se jedná o experty, vlády, ministerstva či úřady jednotlivých států. Terorismus je především politický pojem. Nejčastěji se však setkáváme s definicí, kterou vydalo ministerstvo zahraničí USA v roce 1980: “Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.”⁴

Rozdíl mezi teroristickým činem a “běžným” trestným činem je v absenci politických, náboženských nebo ideologických cílů u běžných trestných činnů. Některé trestné činy mohou vykazovat znaky teroristických činnů, může při nich dojít ke značným materiálním škodám a ztrátám na lidských životech i k vyvolání strachu v širokých vrstvách obyvatel. Nepřítomnost politické, náboženské nebo ideologické motivace je však vylučuje z okruhu teroristických incidentů.⁵ Avšak určení přesné hranice mezi organizovaným zločinem a terorismem je mnohdy velice obtížné. Pouze dodejme, že teroristé užívají násilí navenek, neboť nese jejich poselství k veřejnosti a dané vládě. Naopak organizovaný zločin užívá násilí dovnitř ke konsolidaci vlastních řad, sebeupevnění a sebeutvoření vnitřní struktury, neboť nemá zájem, aby se veřejnost dověděla o jeho aktivitách.

³ DAVID, V., MALACKA, M. *Fenomén mezinárodního terorismu*. Praha, 2005, s. 144.

⁴ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I.*. Praha, 2005, s. 11.

⁵ CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha, 2001, s. 176.

Jednou z dalších definicí, která je publikována v českém encyklopedickém slovníku vydaném v roce 1993, je terorismus definován následovně. “Souhrn antihumánních metod hrubého zastrasování politických odpůrců hrozbou síly a užití různých forem násilí.”⁶

Terorismus lze charakterizovat též následovně: Terorismus se jeví jako nezákonný násilný aktivismus, politicky, nábožensky, ideologicky či jinak zaměřený, zacílený na civilisty nebo civilní objekty. Terorismus představuje promyšlenou metodu nebo promyšlený způsob produkce a fruktifikace strachu, které jsou aplikovány na civilních cílech a jejichž účelem je dosažení určitých změn. Teroristický útok komunikuje jako čirý akt násilí devastujícím způsobem v psychosomatické struktuře adresátů. Vyvolává v této skupině fyzické změny, jimiž přizpůsobuje nebo se snaží přizpůsobit vnímání tak, aby mohl komunikovat záměry aktérů násilí.⁷

I když se na oficiální definici mezinárodní organizace stále neshodly, lze tyto pokusy zobecnit: terorismus je specifická násilná metoda zaměřená na dosažení různých cílů, nejčastěji však cílů politických a náboženských, tyto cíle jsou nejčastěji dosahovány použitím nebo hrozbou násilí, zpravidla zaměřeným proti nezúčastněným osobám.

Teroristické metody se vyznačují vysokou nebezpečností, bezohledností a brutalitou. Toto násilí je vždy promyšleno dopředu tak, aby vyvolalo pocit strachu a ohrožení u co nejširšího okruhu lidí. K podpoření psychologického efektu a pocitu strachu je potřeba obecného zájmu, který je vždy vyvolán vlivem médií, které tento psychologický efekt, respektive pocit strachu, nejistoty, hrozby násilí a podobně, umocňují. Jedním z rozhodujících faktorů se tedy při teroristických útocích a hrozbách teroristickým útokem stávají média, jelikož bez jejich zájmu by výsledek neměl požadovaný efekt.

Základní dělení teroristických metod může být na metody klasické a moderní. Mezi klasické teroristické metody patří: únosy letadel, dopisní bomby, pumové útoky na civilní obyvatelstvo, únosy, popravy, braní rukojmí, výhružky násilím... Spolu s technologickým, vědeckým a informačním pokrokem přichází pokrok i mezi teroristické metody. Mezi

⁶ PETRÁSEK, F., et al. *Encyklopedický slovník*. Praha, 1993, s. 27.

⁷ TUČEK, L. *Ochota sebezáhubně zabít: Sociokulturní a náboženské identifikátory potenciality sebevražedného násilí*. Praha, s. 7.

“moderní” teroristické metody můžeme zařadit např.: užití chemikálií, bakterií nebo využití počítačových virů a pod.⁸

1. 2 Formy terorismu

Jak bylo výše naznačeno, terorismus je dynamicky se rozvíjející fenomén, kvalita i obsah se mění v závislosti na ekonomické, politické a sociální situaci. Spolu s tím se mění i jeho formy. Proto se v souvislosti s termínem terorismus objevuje celá řada přívlastků, které blíže specifikují jeho zaměření, cíle i obsah. Nejčastěji uváděné formy terorismu jsou⁹:

Mezinárodní terorismus: obsahuje internacionální prvky, jako jsou například podpora teroristické skupiny jiným státem, útoky na příslušníka jiného státu, útok na diplomatickou misi a pod.

Vnitrostátní terorismus: se dotýká pouze vnitřních zájmů určitého státu. Může být například důsledkem střetu dvou politických stran nebo zájmových skupin, případně nacionalistické hnutí atd. Jeho důsledky však nepřesahují státní hranice.

Státní terorismus: je používání teroristických metod státní mocí proti jejím oponentům. Jeho cílem mohou být národnostní menšiny, náboženské skupiny, disidenti atd.

Náboženský terorismus: je zneužívání náboženství a náboženského cítění k realizaci mocensko-politických cílů. Příkladem mohou být různá islamistická hnutí, která neváhají ke svým cílům použít násilí, včetně terorismu.

Kriminální terorismus: sleduje především kriminální cíle, ale získané finance mohou být využity i k politickým záměrům. Jeho výrazný rozmach je zřejmý zejména v postkomunistických zemích.

Podvratný terorismus: byl typickou metodou boje zpravodajských služeb v období studené války. Jeho cílem bylo vyvolání převratů, povstání a diverzí, zejména v zemích třetího světa. Součástí byla příprava a výcvik teroristů z různých zemí ve speciálních výcvikových táborech. Podvratný terorismus, jehož cílem je vyvolat rozvrat na území protivníka, stále přetrvává v některých zemích třetího světa.

⁸ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I.* Praha, 2005, s. 11.

⁹ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus II.* Praha, 2005, s. 153-154.

Narkoterorismus: je aktuální zejména v zemích Jižní Ameriky, kde ho narkomafie používá k prosazení svých zájmů. Disponují obrovskými finančními prostředky, arsenály zbraní a početnými soukromými armádami, které jsou často využívány k politickým převratům.

Počítačový terorismus: je zneužití počítačových systémů k různým kriminálním a diverzním účelům nebo k útokům na síť státní správy.

Elektronický terorismus: se snaží o ochromení bezpečnosti státu zneužitím či vyřazením informačních sítí a počítačových systémů i dalších elektronických zařízení. V tomto ohledu je internet zneužívám džihádisty i k rekrutaci nových bojovníků po celém světě, také se hovoří o tzv. „elektronickém džihádu“.

Jaderný terorismus: se zaměřuje na krádeže, nezákonné obchody a přepravu jaderných materiálů, využitelných k vytvoření jaderné zbraně, k zamoření různých životně důležitých zdrojů atd. Jedná se o jednu z nejnebezpečnějších forem terorismu.

Extremistický terorismus: je doprovodným jevem činnosti náboženských, krajně pravicových či krajně levicových organizací a hnutí. Jeho ideologická argumentace je často založena na nějaké extrémní ideologii a vyznačuje se hlubokou nenávistí a nesnášenlivostí vůči jiným etnickým a sociálním skupinám i politickým odpůrcům.

Sociální terorismus: je obvykle výsadou teroristických organizací s krajně levicovým zaměřením, většinou vycházejícím z marxistické filosofie. Jeho existence je stimulována špatnou ekonomickou situací a z ní vyplývajícím sociálním napětím.

Informační terorismus: relativně nová a velmi účinná forma terorismu, založená na nezákonném pronikání do informačních systémů s cílem zničit, zneužít, ukrást nebo změnit v nich obsažené informace. Z globálního hlediska je informační terorismus jednou z metod vedení informační války. Ta je vedena se zaměřením zničit nebo poškodit informace a informační systémy protivníka, zahrnující civilní i vojenské struktury. Metody i cíle tohoto druhu války jsou mnohem zákeřnější a mají podstatně těžší dopady než přímé útoky vojenských jednotek.¹⁰

¹⁰ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus II.*. Praha, 2005, s. 153-154.

1. 3 Islám a islamismus

Po útocích ze dne 11. září 2001 se islám a terorismus skloňují skoro ve všech pádech. Islám byl totiž spojen s terorismem, a proto je většinou západního světa považován za hrozbu. Je třeba si uvědomit, že islám je náboženství, které má přes jednu miliardu věřících a většina z nich nemá s terorismem nic společného. Kromě toho je dnes islám nejdynamičtěji rostoucím náboženstvím na světě, a proto ho nelze jako takový kriminalizovat. Na druhé straně je nutné si uvědomit, že některé radikální skupiny zneužívají islám k realizaci svých mocensko-politických cílů, neboť na základě účelové interpretace islámu hodlají změnit celou společnost a nastolit nějakou podobu islámské teokracie. Z toho je patrné, že je velmi důležité rozlišovat mezi islámem jako náboženstvím a islamismem jako ideologií, která se snaží na základě účelové interpretace islámu přeměnit společnost a užít k tomu i násilí.

1. 3. 1 Islám jako náboženství

Islámské náboženství je nejmladší z velkých monoteistických náboženství. A jeho vznik se datuje okolo roku 570 - 632 n. l. Počet stoupců islámu, kteří se nazývají muslimové je okolo 1 až 1,8 miliardy věřících.¹¹ Tento počet věřících činí z islámského náboženství druhé největší náboženství na světě, hned po křesťanském náboženství.

Islámské náboženství se již od 7. století rozděluje na dvě větve muslimské obce a to na sunnitskou (85%) a šíitskou (15%). Islám je převládající náboženství v Severní Africe, na Blízkém východě a v některých částech Asie. V poslední době je stále častější přistěhovalectví muslimů do západního světa, např. západní Evropa, USA.

Slovo islám pochází z arabského slova "salam", jenž v překladu znamená mír, čistotu, podřízenost nebo také odvozený význam podrobení se. Při náboženském pohledu slovo islám znamená podřízenost vůli Boží a poslušnost jeho zákonům. Islámské náboženství je založeno na učení proroka Muhammada. Hlavním zdrojem islámského náboženství je posvátná kniha Korán (přesněji al-Qur'an), zjevené slovo Boží, které zaznamenal prorok Muhammad a je hlavním zdrojem veškerého islámského práva a zároveň také zákonem. Následováním tohoto zákona je muslim veden k Bohu. Slovní sdělení Alláhovo (vlastní jméno Boha) bylo během 23 let nadiktováno proroku Muhammedovi Alláhem prostřednictvím archanděla Gabriela a zaznamenáno v Koránu.

¹¹ SMITH, H. *Světová náboženství*. Praha, 1995, s. 148.

Svaté písmo je rozděleno do 114 súr (kapitol), které jsou seřazeny podle obsahové souvislosti a rozděleny do čtyř období: První mekkánské období, Druhé mekkánské období, Třetí mekkánské období a Medínské období.¹²

Islám pochází ze západního pobřeží arabského poloostrova, z měst Mekky a Medíny. Věřící v islámské náboženství se nazývají muslimové. Posvátnou knihou islámského náboženství je Korán a základem islámu je také Sunna (Muhammedova slova a činy). Jedná se o náboženství, které uctívá jen jednoho všemohoucího Boha Alláha. Podobně jako v Bibli i v Koránu se předpokládá existence Boha bez dalšího odůvodnění. V základních pasážích Korán zdůrazňuje všemohoucnost, dobrotu, ale také přísnost jediného Boha Alláha.¹³

Muslimové jsou povinni dodržovat pět pilířů islámu. Aby muslim vyhověl svým náboženským povinnostem, musí všech těchto pět pilířů naplňovat. Víra v jediného všemohoucího Boha Alláha a božské poslání Mohammeda. Při modlitbě by měl být muslim obrácen směrem k posvátné Mekce. Měl by se pětkrát denně modlit v určený čas, rozdělený do třech denních dob. Aby byla modlitba muslima platná, měl by každý muslim vykonat před touto modlitbou rituální umývání. Rituál představuje očištění skutků a zřeknutí se všech, které nejsou založeny na úmyslu uctívat a znát Boha. V pátek, jednou týdně by měl muž navštívit mešitu a zde podstoupit velkou obřadní modlitbu. Každý muslim by měl v měsíci Ramadánu dodržovat půst. V Koránu nejsou stanovené žádné daně, ale muslim má povinnost udělení almužny chudým (postupně se tato almužna stávala náboženskou daní). V islámu je dar almužny velice rozšířen a je náboženskou povinností. Pátým pilířem islámského náboženství je pouť do posvátného města Mekky. Tato pouť je nejvyšším cílem každého muslima. Na tuto cestu šetří každý muslim po celý svůj život, avšak povinná je jen pro toho, komu to umožňuje finanční situace a zdravotní stav.

Na konci svého pozemského života se muslim dostává před Alláha při posledním soudu. Bůh soudí podle toho jaké byly dobré a špatné skutky člověka a hlavně jeho víra v Boha a dodržování základních pilířů náboženství. Muslimy, jenž shledá Alláh spravedlivými půjdou do nebe a tam budou žít v zahradě Edenu na věky. Ty jenž neshledá spravedlivými budou předáni pekle a tam budou pykat za své hříchy. Každý člověk má

¹² SMITH, H. *Světová náboženství*. Praha, 1995, s. 146.

¹³ TAUER, F. *Svět islámu*. Praha, 2006, s. 28.

svobodu rozhodnout se být muslimem nebo si zvolit cestu nevěry. Ale v praxi není pro muslima život bez islámského náboženství myslitelný. Muslimem se stává každý, kdo před svědky z upřímného srdce vyzná, že není boha kromě Alláha a Mohamed je Božím Poslem. Korán je často vykládán mnoha způsoby. V některých částech nalézáme šíření náboženství takzvaně ohněm a mečem, prostřednictvím džihádu (svaté války, která je vykládána různými způsoby). Zde dochází ke konfrontaci některých výkladů. Například Robert Spencer ve své knize „Islám bez závoje“ tvrdí, že v Koránu nalezneme tvrzení jako například: „Zabíjejte nevěřící, kdekoli je najdete.“¹⁴ Avšak tato tvrzení jsou krajně spekulativní. Jiná tvrzení naopak říkají: „Nebudiž žádného násilného nucení k náboženství!“¹⁵ Ale podle většiny názorů a výkladů odborníků Korán neobsahuje žádné místo, podle něhož by bylo povoleno ničit a zabíjet nepřátele, bezvěrce a stejně tak ospravedlňování teroristických útoků. Ten kdo vykládá verše Koránu ku prospěchu svému, nedbá nejvyššího přikázání, jehož je třeba dbát při interpretaci Koránu. Jsou stanovena jasná pravidla, jenž například říkají, že žádný verš z koránu nesmí odporovat verši jinému. Při vykládání a interpretaci veršů a při jejich vytržení z kontextu, dochází k zneužívání svatého písma pro politické, mocenské nebo teroristické úmysly.

Islámské právo se nazývá šarí'a, jeho základní formy jsou právo sunické a právo šíitské. Šarí'a je souborem Bohem zjevených pravidel, které musí zbožný muslim dodržovat, má-li náležitě plnit všechny své povinnosti. Svoji platnost a legitimitu šarí'a odvozuje od svého božského původu, je manifestací vůle všemohoucího Boha, nezávisí na autoritě žádného pozemského zákonodárce nebo jednotlivce. Islámské právo je stejně jako Korán chápáno jako věčné a nestvořené.¹⁶

Islám je šířen a prosazován nenásilnými a násilnými prostředky. Dle Koránu jsou věřící povinni vest džihád (svatá válka). Avšak dle Miloše Mendla¹⁷ existují čtyři roviny džihádu. Džihád srdcem: týká se neustálého prohlubování osobní zbožnosti, přemáhání hříchu a pokušení, kterému bůh muslima průběžně vystavuje. Džihád jazykem: týká se podpory a šíření pravdy misijní činností a poukazy na špatnosti. Džihád rukou: zahrnuje především obecně záslužnou a charitativní činnost. Džihád mečem: ve smyslu prosazování

¹⁴ SPENCER, R. *Islám bez závoje*. Praha, 2006, s. 16.

¹⁵ Korán 2:254.

¹⁶ SMITH, H. *Světová náboženství*. Praha, 1995, s. 148.

¹⁷ MENDEL, M. *Džihád-Islámská koncepce šíření víry*. Praha, 1997, s. 93.

islámu různými podobami násilí, ať už represí vůči bezvěrcům na území islámu, vedením války za šíření víry, bojem proti strůjčům rozkladu zevnitř, nebo a možná především obrannou vůči vnějšímu nepříteli.¹⁸ V posledním uvedeném smyslu je často džihád využíván (byť ne vždy v souladu s původním výkladem Koránu) k ospravedlňování náboženských válek a k ospravedlňování terorismu proti nepřátelům islámu.¹⁹ Korán dovoluje násilí pouze ve dvou případech. V obou případech se jedná o použití násilných prostředků v sebeobraně. Pokud nemohou muslimové svobodně praktikovat svou víru, je jim zabírána posvátná půda nebo strádají pod nespravedlivou vládou.

1. 3. 2 Islamismus

Velice nebezpečným jevem je záměna dvou pojmů islám a islamismus, ke kterému velice často v kontextu s terorismem dochází. Záměna může mít velice fatální a negativní následky, neboť jak je již výše nastíněno, islám je náboženstvím vesměs mírumilovným a tato záměna nahrává právě teroristům. V Koránu se hlásá činit dobro a nedělat rozdíly mezi věřícími a nevěřícími. Velice často jsou verše koránu účelně vytrhovány z kontextu a jejich obsah je využíván k ospravedlňování teroristických útoků. Malou skupinou v islámu, která se bohužel v poslední době značným způsobem rozrůstá a často zneužívá vytržené texty z kontextu koránu k ospravedlňování svého jednání jsou právě islamisté.

Islám je náboženství, islamismus ideologií a je následkem ne však příčinou ztroskotání režimů, které po získání nezávislosti nahradily v zemích Blízkého východu a severoafrických zemích evropské koloniální plány. Znakem islamistického hnutí je to, že na náboženství nehledí jako na soukromou záležitost jednotlivce, ale že náboženství přetváří v politickou ideologii s úderně revolučním zaměřením.²⁰

Islamisté, jak je již výše zmíněno, jsou pouze malou skupinou v islámu. Tvrdí, že oni zastupují islám. Islamistům jde především o moc. Na prvním místě je u nich veřejný zájem a neuznávají jedince. Islamisté odmítají jakoukoli kritiku textu Koránu nebo jeho odborné analýzy. Protestují proti “zrádcům” v řadách islámu, proti přátelům a spojencům USA a západního světa, jelikož se cítí ohroženi moderní dobou a sekularizací.²¹ Avšak

¹⁸ MENDEL, M. *Džihád-Islámská koncepce šíření víry*. Praha, 1997, s. 93.

¹⁹ MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno, 2005, s. 248.

²⁰ ULFKOTTE, U. *Hrozba terorismu : islamisté a jejich tajná síť*. Praha, 2003, s. 19.

²¹ Sekularizace – z latinského slova “saecularis”= světský, znamená zesvětštění, obecně potlačení vlivu náboženství nebo odnáboženštění.

použití násilí nebo dokonce teroristických prostředků je běžné pouze v krajních polohách radikálních islamistů, které lze nazývat teroristy.

Islamisté jsou většinou politická hnutí s celospolečenskými cíli ustavení totalitního islámského řádu. Typickým islamistickým státem je Afganistán, kde byl vyhlášen boží stát a jádrem se stal talibanský režim, který odebíral základní sociálně politická práva svým obyvatelům.

V současné době lze na světě rozlišovat tři skupiny islamistů. První skupina jsou "afgáni", kteří přišli v minulosti z islámských zemí do Afganistanu, aby tam bojovali proti Sovětskému svazu. Zpočátku byli financováni západními mocnostmi, ale poté se uchýlili do ilegality, kde žili hlavně z pašeráctví drog. Druhou skupinou jsou intelektuálové, především lidé, kteří studují na Západě. Z nejrůznějších osobních důvodů či z nespokojenosti s ideologiemi západu se přidali k různým islamistickým skupinám. Třetí a zároveň nejrozšířenější skupinou jsou mladí lidé z tradičního prostředí venkovských malých měst, pocházejících ze střední vrstvy. Hledají smysl života a cestu víry, bývají morálně a společensky nevyzrálí. Všechny tyto skupiny jsou živnou půdou pro extremistické muslimské teroristické skupiny.²²

1. 3. 3 Islámistický fundamentalismus

Pojem fundamentalismus se stal frekventovaným počátkem 20. století v souvislosti se vznikem protestantského hnutí v USA. Jeho vznik oproti očekávání je spojen s křesťanstvím. Jednalo se o hnutí jehož cílem byla příprava na příchod Krista. Příznivci tohoto hnutí byli spojeni společným odporem k moderním společenským jevům, vědním poznatkům, kritikům Bible a zastáncům evoluční teorie. Fundamentalisté se vyznačují černobílým viděním světa, přijímáním kategorických soudů, neústupností a nesnášenlivostí nejen vůči odlišným názorům, ale i k jakýmkoli pochybnostem. Názory tohoto hnutí především doslovné chápání Bible, zveřejnili v řadě publikací, pod názvem "The Fundamentals" a byli vydány v USA v letech 1909 – 1915. Jejich příznivci sami sebe nazývali fundamentalisty.²³

Pojem fundamentalismus se obecně užívá k označení strnulých a nepružných postojů, neuznávajících logickou argumentaci a nerespektujících rozvoj poznání.

²² ULFKOTTE, U. *Hrozba terorismu : islamisté a jejich tajná síť*. Praha, 2003, s. 19.

²³ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus II.* Praha, 2005, s. 64.

Fundamentalisté nepřipouštějí jinou pravdu než svou vlastní a osobují si práva hodnotit a odsuzovat nositele odlišných názorů, což je doprovázeno velkou mírou nesnášenlivosti, omezenosti a tvrdosti.

Fundamentalismus se objevuje ve všech náboženstvích. Avšak v současné době je nejvíce spojován s islámem. Islámský fundamentalismus se začal intenzivně používat v 70. letech v souvislosti s krvavými atentáty, únosy letadel a s dalšími teroristickými činy, souvisejícími s palestinsko – izraelským konfliktem, libanonskou válkou i dalšími konflikty v oblasti Blízkého východu.²⁴

Fundamentalismus je v islámu krajností. Je založen na přesvědčení o vlastnictví pravdy. Vyznačuje se nesnášenlivostí, neústupností a tvrdostí srdce. Z Koránu si účelově vybírá jen některá témata a symboly. Od morálně právních úvah, silně kriticky zaměřených zvláště proti západním kulturním vlivům, přechází k tvrdému jednání proti jinak smýšlejícím. Balancuje mezi religiozitou, radikálními kulturními projevy a tendencí ke zpolitizování. V jeho ideologickém poli se formuje užší proud politického islámu, islamismus, s celospolečenskými cíly ustanovení totalitního islámského řádu. V krajních polohách islamismus sahá k násilí a projevuje se jako extremismus či terorismus. Z hlediska islámu jsou podobné přístupy pokládány za vybočení a novodobé, násilně orientované sektářství.²⁵

1. 3. 4 Islamistický terorismus

Nábožensky motivovaný terorismus se objevuje téměř ve všech náboženstvích. Avšak proč je právě islamistický terorismus pro svět tak velikou hrozbou? Je skutečně terorismus ospravedlnitelný Koránem či Sunnou? Po útocích z 11. září 2001 na USA a přiřazení pachatelů těchto neospravedlnitelných a nepochopitelných útoků k islámskému světu, si velká většina západního světa automaticky spojila terorismus a islám. Avšak terorismus není pro islámské náboženství žádným specifickým fenoménem. Terorismus je přítomen i v jiných kulturních, politických a náboženských oblastech. Korán ani Sunna neospravedlňuje násilí jako jediný prostředek boje.

Islám je velice často označován za náboženství, které považuje násilí za jeden ze svých základů. Ale stejně tak jako v islámu se svolení k použití násilí k prosazení

²⁴ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus II.*. Praha, 2005, s. 64.

²⁵ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus II.*. Praha, 2005, s. 65.

spravedlivých cílů objevuje i v ostatních náboženstvích jako je křesťanství, židovské náboženství, hinduismus či buddhismus. Dle H. Hubsche²⁶ rozlišujeme v islámském kulturním okruhu tři rozdílné motivační podněty pro teroristické aktivity. Mezi ně se řadí nábožensky motivovaný terorismus, národnostně kulturně motivovaný terorismus a revolučně politicky motivovaný terorismus.

K nábožensky motivovanému terorismu lze přiřadit stoupence Bin Ládinovy organizace Al-Káida, kteří se sami uvádějí téměř do psychotického stavu a označují se jako vyvolení, kteří na sebe přebírají úlohu vykonat jimi vycítěnou bludnou vůli Boží, nehledě na soukromé potřeby. Pohlízejí na sebe jako na mučedníky i jako na svaté takřka nejvyšší dokonalosti. V jejich očích jsou jako mesiáš vyvoleni k tomu, přinést Boží hněv na hříšný svět. Pociťují nekontrolovatelnou zuřivost a současně také pocit nesmírné bezmoci vůči špatnosti lidstva. Terčem jejich nenávisti jsou ti, kteří podle jejich mínění nerozlišují víru, ani utopie, ani tužby jejich jak světských, tak náboženských představ a místo toho chtějí na zbožné muslimy jen sypat špínu. Zprotiveni světu, který údajně vše svaté odmítá a dává přednost zlu, se ponořují nábožensky motivovaní atentáčníci do klamných představ, že musejí převzít onu osudnou roli.²⁷

K národnostně kulturně motivovaným teroristům můžeme přiřadit palestinskou organizaci Hamás, která nečerpá tolik svou motivaci z náboženských představ, ale především ze systémů představ a myšlenek, jež by mohly být označovány za národnostní a jsou ovlivněny kulturními jednotkami. Nacionálně smýšlející teroristé se cítí být k násilným akcím tlačeni, protože jejich smysl pro spravedlnost je narušen. Chybí jim trpělivost a víra v možný úspěch politicko – diplomatickým způsobem jednání. Nenávidí ty, co obsadili jejich zem, protože tak byla jejich vlasti odňata nezávislost.²⁸

Revolučně politicky motivovaní teroristé jsou úzce spjati s národnostně kulturně motivovanými, jako například teroristická skupina Černé září, vznikla z různých guerillových organizací Palestiny, která v letech 1971 až 1973 provedla velké množství rozruchu budících útoků. Politiku chápou jen jako ozbrojené střetnutí. Co se myšlení týče, je jejich perspektiva globální, úzce nakloněna komunisticko – sociálně raženému spektru. Následují ideál mezinárodní solidarity, jsou zřetelně vzdělanější než jejich odlišně

²⁶ HUBSCH, H. *Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha*. Praha, 2002, s. 41.

²⁷ HUBSCH, H. *Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha*. Praha, 2002, s. 41.

²⁸ HUBSCH, H. *Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha*. Praha, 2002, s. 41.

motivovaní spolubojovníci, znají klasiky a teoretiky revolučního boje, jde jim tedy o revoluci v marxistickém duchu. Samotný teroristický akt představuje v jejich očích poslední naději v samo o sobě beznadějně situaci.²⁹

Islamističtí teroristé jsou radikální skupinou islámských fundamentalistů. Islámští fundamentalisté se nevyznačují pouze doslovným výkladem, uznáváním a pravdou Koránu, jelikož toto vyznávají téměř všichni muslimové. Avšak islámští fundamentalisté se vyznačují především militantností. Jejich pomocí se snaží o nastolení režimu, kde vládne islámské právo šari'a. Snaží se o nastolení islámské teokracie, kde bude upřednostňováno náboženství před politikou a bude vládnout duchovní autorita. Zde je patrná základní odlišnost islámského fundamentalismu od západní demokracie.

Islamističtí teroristé stojí za mnoha útoky, k těm nejničivějším a nejznámějším patří: atentáty na olympijských hrách v Mnichově v roce 1972, za nimiž stála teroristická palestinská skupina, atentáty dne 11. září 2001 na Světové obchodní centrum v New Yorku a Pentagon ve Washingtonu, atentáty 12. října 2002 na Bali, 11. března 2004 v Madridu, 7. července 2005 v Londýně, 22. července 2005 v Egyptě. Islamistický terorismus je obrovskou hrozbou nejen pro liberálně – demokratické státy, ale i pro celý civilizovaný svět.

Islamistický terorismus považuje za svůj prioritní prostředek k dosažení svých cílů násilím. Útočí proti všem osobám, které jsou spojeny s jejich nepřítelem, nerespektuje omezení, nezáleží mu na počtu obětí a není ochoten ke kompromisům. Projevy islamistického terorismu postrádají jakýkoli racionální základ a jsou inspirovány ideologií islamismu, ale nemají jasně stanovený konečný cíl. Útoky jsou směřovány na nepřítele, odpůrce, kritiky a spojence nepřátelů islamistů. Vybírají si buď symbolické nebo náhodné oběti.

Podle Š. Danicse³⁰ lze uvést bez nároku na úplnost a univerzálnost určité zvláštní rysy islámského fundamentalistického či svatého teroru, který bychom měli z mnoha důvodů od jiných odlišovat:

²⁹ HUBSCH, H. *Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha*. Praha, 2002, s. 41.

³⁰ DANICS, Štefan. *Politologické problémy světové politiky III*. Praha, 2005, s. 88-89.

- Nejde mu o kompromis a nehraje hru něco za něco, ale odmítá současný svět a všechny ideologie, a proto každého jinověrce považuje za nepřítele.
- Chce úplné vítězství v podobě nastolení nějaké islámské teokracie, kde zemi vládne Alláh a lidé dodržují šari'ú.
- Je základem pro vyhraněné individuální jednání a současně i pro státní politiku.
- Svatý teror ospravedlňuje použití jakýchkoliv prostředků, včetně zbraní hromadného ničení.
- Neohlíží se na to, co si o nich myslí veřejnost, protože jsou fanaticky přesvědčeni o správnosti věci za níž neváhají nasadit i vlastní život, což je potom prezentováno jako mučednická smrt.
- Svatí válečníci vedou svůj boj bez zřetelných frontových linií, a to amorfnní masou fanatických bojovníků, kteří globálně operují v malých buňkách (čtyř až pětičlenných) nebo samostatně.
- Rozšířenou metodou jsou sebevražedné útoky, kdy z taktického hlediska může terorista sám rozhodnout, kdy odpálí nálož nebo kdy se jako kamikadze sám vrhne s letounem na svůj cíl, přičemž se jedná o útok bez návratu a odpadá plánování útěku pachatele. Jakmile je tedy jednou sebevražedné komando na své misi, je úspěch akce takřka zaručen a šance na obranu se rovná nule.

1. 4 Zvláštnosti sebevražedného terorismu

Sebevražedný terorismus představuje subkategorii terorismu. Sebevražedná akce je zpravidla předem naplánovaná akce individuálního teroru, při níž během násilného vniknutí mezi skupinu příslušníků nepřátelské strany (příslušníků branné moci, ozbrojených nebo neozbrojených civilistů) zahyne útočník a s ním i určitý počet obětí akce.³¹

Známý izraelský expert a konzultant NATO v otázkách boje s terorismem Yoram Schweitzer definuje: "...sebevražedný teroristický útok jako politicky motivovaný, násilný útok spáchaný sebe si uvědomujícím jedincem (...), který aktivně a úmyslně způsobuje sebeodpálením svoji vlastní smrt, jakož i smrt jím vybraných cílů. Pachatelova zajištění

³¹ MENDEL, M. *S puškou a koránem*. Praha, 2008, s. 192.

smrt je podmínkou úspěchu jeho mise.” V dílčím zpřesnění “... “moderní” sebevražedný útok můžeme definovat jako násilný, politicky motivovaný útok, uskutečněný po rozvaze a přípravě osobou, která samu sebe spolu s vybraným cílem vyhodí do vzduchu. Předem uvážena jistá smrt pachatele je nezbytnou podmínkou pro úspěch útoku.” Jiná definice kvalifikuje sebevražedného atentátníka jako osobu, jež jedná “s cílem zabít umírající”, bez ohledu na to, zda při akci skutečně zahyne, zda jí selže detonační zařízení, i zda je odhalena. Za dostatečný důkaz vážnosti úmyslu této osoby “zabít umírající” lze považovat jednak připoutání k detonačnímu zařízení, oblečení výbušného systému, řízení vozidla naloženého výbušninou, jednak pohyb směrem k cíli.³²

Pachatelí sebevražedných atentátů jsou zejména mladí a relativně vzdělaní lidé, nikoli psychopaté, blouznivci nebo společensky zavržení. Atran Scott se domnívá, že “podpora a rekrutování pro sebevražedný terorismus nenastává za podmínek politického útlaku, chudoby a nezaměstnanosti nebo negramotnosti jako takových, ale když konvertující politické, ekonomické a sociální trendy produkují snižující se příležitosti ve vztahu k očekávání, tím generují frustrace, které mohou využívat radikální organizace. Pro tento účel je relativní deprivace mnohem významnější než deprivace absolutní. (...) Frustrovaným vlastní budoucností, (zatímco) přitažlivost každodenního národního života slábne, nabízí sebevražedný terorismus některými přijímaný účel jednat altruisticky, v potence teroristova myšlení – pro blaho příští generace. (...) Nejsou motivováni ani osobním prospěchem, ani okamžitým ziskem, ale spíš náboženským nebo ideologickým přesvědčením a zápalem, jejichž zakládající předpoklady, podobně jako v jiných náboženstvích, nemohou být racionálně prohlédnuty, a pro které inspirují ostatní, aby v ně věřili a umírali pro ně”.³³ “Sebevražedný terorismus vyžaduje souhrn dvou podmínek: ochoty zabít a ochoty zemřít. Lze obecně předpokládat, že akt umírání a zabíjení nastává současně. (...) Nicméně existuje shoda, že v sebevražedném útoku jsou jak akt zabíjení, tak akt umírání částmi téže mise.” Jedinečné znaky mise jsou: pachatel jedná úmyslně a s

³² DANICS, Š, LEOŠ, T. *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku: proliferace mučednické subkultury*. Vojenské rozhledy, 2009, č. 2, s. 53.

³³ TUČEK, L. *Ochota sebezáhube zabít: Sociokulturní a náboženské identifikátory potenciality sebevražedného násilí*. Praha, s. 10.

jasným záměrem, pachatel si jasně uvědomuje, že úspěšnost jeho mise temporálně souvisí se sebezáhoubou, pachatel nepřipravuje plán útěku.³⁴

Sebevražedný terorismus není výhradně doménou mužů. Sebevražedný terorismus se jak feminizoval, tak také infantizoval. Nelze bez námitky tvrdit, že frustrace budoucností bez perspektivy postihuje stejně muže, ženy a děti, zvláště pak v muslimské společnosti. Je více než zřejmé, že ochotu sebezáhoubně vraždit spoluorganizují struktury, jež produkují sociokulturní normu mučednictví.³⁵ Výběr dětí a mladistvých a jejich školení v síti pakistánských a afghánských náboženských škol nebo užití mentálně retardovaných osob pro tyto druhy násilných akcí, dokonce odpálení dálkovým ovladačem představují nejen nové prvky šíření násilných poselství teroristickými organizacemi, vyšší stupeň militarizace a kontroly společnosti, ale i tzv. viktimizace – tito pachatelé jsou jejich prvními oběťmi.³⁶ Teroristické organizace sázejí na možnost rekrutovatelnosti jednotlivců, jejich ochotu však neformují, nýbrž usměřňují a využívají.

Sebevražda je v koránu přísně zakázána jako jeden z nejhorších hříchů.³⁷ Avšak náboženské pojmy jako mučednictví a džihád se v islámu uplatňují již po staletí.³⁸ Je však uváděno, že cílem atentátníků při sebevražedných akcích není primárně zabít sebe sama, nýbrž usmrtit co největší počet nepřátel islámu. Sebevražda je zde pouze prostředkem k dosažení cíle, nikoliv účelem či cílem. Je to forma boje s nepřítelem za podmínek, kdy jiné způsoby boje nejsou možné. Atentátníková smrt je chápána jako nejvyšší nutná oběť. Za mučedníka je atentátník považován jen tehdy, je-li úspěšný, protože zemřel v džihádu proti nevěřícím, nikoliv proto, že se chtěl zabít. Muslimskou fundamentalistickou veřejností jsou dotyční atentátníci považováni za mučedníky, jelikož jsou vedeni šlechetnými úmysly chránit obec věřících před nepřáteli. Mučedníci naopak shledávají absolutní cíl v tom, že způsobí škodu a smrt nepříteli, ačkoli při tom sami zahynou. Podle většiny fundamentalistických interpretací je jejich hlavním motivem činu nezlomné přesvědčení o tom, že “konají dobro a brání zlu”, jenž jim má také přinést přímou cestu do ráje. Naopak

³⁴ DANICS, Š., TUČEK, L. *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku: proliferace mučednické subkultury*. Vojenské rozhledy, 2009, č. 2, s. 54-55.

³⁵ TUČEK, L. *Ochota sebezáhoubě zabít: Sociokulturní a náboženské identifikátory potenciality sebevražedného násilí*. Praha, s. 10.

³⁶ DANICS, Š., LEOŠ, T. *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku: proliferace mučednické subkultury*. Vojenské rozhledy, 2009, č. 2, s. 53.

³⁷ Korán 4:29-30.

³⁸ TUČEK, L. *Ochota sebezáhoubě zabít: Sociokulturní a náboženské identifikátory potenciality sebevražedného násilí*. Praha, s. 11.

zavrženíhodnou sebevraždu konají pouze Ti, kteří ztratili víru v Alláha. Jejich skutečnou motivaci však nelze spolehlivě definovat, jde o sociálně – psychologickou záležitost, o psychický stav jedince na pozadí jeho komunikace s určitou organizační strukturou a v určitém daném politickém kontextu.³⁹

Anne Speckhard uvádí čtyři motivační zřetel sebevražedného terorismu: “Smrtící koktejl, z něhož sebevražedný terorismus pramení, je splynutím čtyř hlavních aspektů sebevražedného terorismu – motivací sponzorujících skupin, ideologie, kterou podporuje, individuálních motivací, jimiž je řízen, společenskou podporou sebevražedného terorismu”. Vzhledem k uvedené různorodosti motivů, jakož i této různorodosti odpovídajícím strukturám motivů, spočívá náboženský faktor ve specifickém způsobu manifestace. Tento specifický způsob užití zdeformované verze islámu odpovídá i mimořádným způsobům jednání. Analyzovat náboženský faktor vyžaduje analýzu individuální struktury motivů, struktury záměrů teroristické organizace, pozice náboženských referencí v ideologickém souboru, pozice náboženských referencí (mučednického kultu) ve veřejných náboženských manifestacích (komunikační proces).⁴⁰

Dekompozice sebevražedného procesu musí nutně zahrnout tři prvky: osobnost pachatele, teroristickou organizaci a užší společenský rámec jejich působnosti. Osobnost pachatele: zkoumá se kombinace osobních, rodinných, komunitních, psychologických, sociologických, ekonomických, nacionalistických, náboženských motivací, které vzájemně ovlivňují stát se mučedníkem. Teroristická organizace: zkoumají se záměry těch, jež volí sebevražedný terorismus jako taktiku dosažení záměrů, jakož i politické okolnosti angažmá organizací, např. konkurence organizací s podobnými záměry. Společenský rámec: zkoumají sociální dynamiku, která umožňuje organizacím přístup k připravovaným zásobám rekrutů. Pojítkem mezi těmito třemi úrovněmi je hypotetická úroveň ideologie mučednictví.⁴¹

Vzhledem k tomu, že mučednictví je určitou částí společnosti vysoce oceňováno a teroristické organizace získávají určitou společenskou prestiž tím, že normu sice nevytvářejí, ale naplňují, a proto vitalizují. Sociokulturní norma se tak udržuje

³⁹ MENDEL, M. *S puškou a koránem*. Praha, 2008, s. 193-194.

⁴⁰ TUČEK, L. *Ochota sebezáhube zabít: Sociokulturní a náboženské identifikátory potenciality sebevražedného násilí*. Praha, s. 16.

⁴¹ DANICS, Š., LEOS, T. *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku: proliferační mučednické subkultury*. Vojenské rozhledy, 2009, č. 2, s. 55.

zpřítomňováním poselství mučednické smrti.⁴² Pokud veřejnost přijímá mučednické operace, podporuje i teroristickou organizaci a její záměry považuje za vyjádření vlastních záměrů. Podpora veřejnosti je pochopitelně nezbytná, neboť organizace potřebuje nejen veřejný souhlas, ale i finanční prostředky ke krytí výdajů spojených jak s vlastní činností organizace (nákupy zbraní, výbušnin, charitativní činnost i platy operativy), tak s odškodněním – odměnou rodinám hrdinů. Proto jsou nedílnou součástí propagačního úsilí organizace činností v oblasti veřejných služeb, školy a školky, nemocnice a jiná zdravotnická zařízení.⁴³

Odhalení a zabránění sebevražedného terorismu je opravdu velice obtížné. Veškerá činnost směřující k odhalení pachatele (v individuálním případě) se týká přípravných fází sebevražedného procesu a jiných technicko – administrativních možností. Sociokulturní a religiózní odchylky mohou pomoci při identifikaci bezpečnostního rizika, nikoli snad ve smyslu odhalení budoucích pachatelů, nýbrž ve smyslu identifikace potencialit, které může oslovit konkrétní výzva teroristické organizace.⁴⁴

⁴² TUČEK, L. *Ochota sebezáhube zabít: Sociokulturní a náboženské identifikátory potenciality sebevražedného násilí*. Praha, s. 11.

⁴³ TUČEK, L. *Ochota sebezáhube zabít: Sociokulturní a náboženské identifikátory potenciality sebevražedného násilí*. Praha, s. 14.

⁴⁴ TUČEK, L. *Ochota sebezáhube zabít: Sociokulturní a náboženské identifikátory potenciality sebevražedného násilí*. Praha, s. 18.

2 AKTUÁLNÍ PROJEVY ISLAMISTICKÉHO TERORISMU

2. 1 Teroristická organizace Al-Kaida

Al-Kaida je islámsko – fundamentalistická organizace, jejímž vůdcem je Usama bin Ládín, saudskoarabský multimilionář. Význam názvu Al-Kaida se překládá do češtiny jako základna. Tato teroristická organizace je jednou z mnoha teroristických organizací, které společně tvoří celosvětově propojenou teroristickou síť.

Al-Kaida byla založena v pozdních osmdesátých letech 20. století, bývá uváděn rok 1988 během boje proti sovětskému vpádu do Afganistánu, který byl řízen USA, Saudskou Arábií a evropskými vládami. Řada členů Al-Kaidy se rekrutovala z arabských mudžahidů, kteří v té době bojovali proti okupačním sovětským vojskům. Byli proto skrytě podporováni materiálně i finančně Spojenými státy a řadou okolních muslimských zemí. K této podpoře se právě připojil i Usama bin Ládín, který zasílal pomoc ze sousedního Pákistánu. Po odchodu sovětských vojsk v zemi zůstaly skupiny velmi dobře vyzbrojených a kvalitně vycvičených bojovníků. Právě s těmito mudžahidy navázal Usama bin Ládín kontakt a nabídl jim místa v nově vzniklé islámské organizaci Al-Kaidy.

Zakládající listinu Al-Káidy sepsal v letech 1987-88 myslitel Abdalláh Azzám. Jordánský Palestinec a doktor islámského práva, nejvlivnější ze všech zastánců moderního džihádistického hnutí a jeden z architektů Hamasu Azzám spolu s bin Ládinem zřídil tzv. Afgánskou kancelář – organizaci, která pomáhala mudžahidům v Afganistánu. Azzám a Bin Ládín byli ústředními postavami boje proti sovětské okupaci v Afganistánu. Azzám byl mnoho let bin Ládinovým rádcem a učitelem, ale pohádali se kvůli otázkám strategie. V roce 1989 byl Azzám zavražděn při bombovém atentátu, v němž byl namočen Bin Ládín.⁴⁵

Na základě funkčních struktur, které z té doby zdědila, stala se prvním provozovatelem nekonvenčního válčení, působícím skutečně celosvětově. Al-Kaida je “první nadnárodní teroristická organizace, schopná fungovat v Latinské Americe, v Japonsku a zároveň na všech kontinentech mezi nimi. Na rozdíl od teroristů sedmdesátých a osmdesátých let se Al-Kaida neřídí územní jurisdikcí – její podpora stejně jako její bojiště je globální. Její ozbrojené síly, spíš než by vzdorovaly globalizaci, stávají se

⁴⁵ GRAY, J. *AL KAJDA a co to znamená být moderní*. Praha, 2005, s. 85.

součástí islámských skupin, které neustále hledají nové základny a nové cíle po celém světě”.⁴⁶

V roce 1998 založil Usama bin Ládín “Mezinárodní islámskou frontu pro svatou válku proti židům a křižákům”, v níž se spojila Al-Káida s egyptským islamistickým džihádem, jež vedl Al-Zawáhirí. Již tehdy prohlásil, že usmrcovat Američany a jejich spojence je povinností všech muslimů. Po válce v Afganistánu Al-Kaida ztratila poslední jasně vymezené teritorium, na němž bylo možné proti ní vést konvenční válku. Tím sice přišla o pevnou základnu, ale přebudovala se ve “virtuální” teroristickou organizaci s globálním dosahem, která státní podporu nepotřebuje. Dnes má velmi volnou strukturu a minimální logistické zázemí. Materiální vybavení je minimální – byť, v němž se shromáždí a připraví výbušniny a zbraně pro teroristický čin. V případě, že policie takové centrum odhalí a zlikviduje, teroristé ztracené vybavení snadno nahradí. Přibližně 18 000 členů dnešní Al-Kaidy je organizováno do malých buněk, které udržují kontakt s centrem prostřednictvím polních velitelů.⁴⁷

Struktura teroristické organizace Al-Kaidy je velice propracovaná a moderní. Al-Kaida se méně podobá centralizovaným vůdcovským strukturám revolučních stran dvacátého století a více buňkám drogových kartelů či uhlazeným sítím korporací virtuálního obchodu. Bez trvalého bydliště a s aktivními členy z prakticky každé části světa je Al-Káida “globální nadnárodní organizace”.⁴⁸

Jak dalece Al-Káidu poškodila Američany vedená “válka s terorem”, nelze odhadnout. Zdá se jisté, že má obdivuhodnou schopnost sebeobnovy. Jedním z důvodů je její struktura, která zrcadlí společenské formy, konvenčně nazývané předmoderní.⁴⁹ Al-Káida ve své nové podobě nepotřebuje státní podporu. Není pro ní důležitá podpora ze stran vlád jednotlivých zemí, ale podpora ze strany sympatizujícího obyvatelstva. Z tohoto pohledu byly válečné operace Ameriky kontraproduktivní, neboť polarizovaly veřejné mínění v islámském světě ve prospěch napadených zemí. Zároveň přivedly novou vlnu dobrovolníků, kteří jsou ochotni obětovat život v boji proti “západním křižákům”, do řad teroristických organizací. Záměr Ameriky, aby se stal svět bezpečnějším se nenaplnil, spíše

⁴⁶ GRAY, J. *AL KAJDA a co to znamená být moderní*. Praha, 2005, s. 83.

⁴⁷ JACQUARD, R. *Ve jménu Usámy bin Ládina*. Brno, 2001, s. 55.

⁴⁸ GRAY, J. *AL KAJDA a co to znamená být moderní*. Praha, 2005, s. 83.

⁴⁹ GRAY, J. *AL KAJDA a co to znamená být moderní*. Praha, 2005, s. 86.

naopak. Podařilo se sice svrhnout režimy v Afganistánu a Iráku a zbavit teroristy jejich ochránců a podporovatelů, ale obě země se ocitly ve stavu blížícím se občanské válce.

Al-Káida je organizována podle vzoru rozšířené rodiny. Tím, že využívá vzájemnou důvěru, která váže rodinu dohromady, dokáže znamenitě využívat neformálních bankovních systémů, které mají globální dosah a jichž činnost je prakticky nevystopovatelná. Její kmenová struktura znamená, že je mimořádně obtížné ji proniknout. Hluboká oddanost, kterou rodinná struktura Al-Káidy ve svých členech pěstuje, jí umožňuje vést dlouhodobé akce, jako byly útoky na americké ambasády v Africe, kterým předcházela léta trpělivé přípravy. Al-Káida je dostatečně houževnatá síť na to, aby přežila a dobře fungovala i v případě smrti nebo nezpůsobilosti svého vůdce. To znamená, že ji nelze zneškodnit. Její struktura se možná podobá internetu, jak se často tvrdí, ale v tom případě je zranitelná. Internet se soustřeďuje kolem malého množství klíčových uzlů. Jakmile jsou vyřazeny z provozu, systém selže. Totéž se možná dá říct o Al-Kaidě.⁵⁰

Současná Al-Kaida představuje “manažerskou strukturu”, která zastřešuje, motivuje a všestranně podporuje desítky dalších organizací a stovek samostatných buněk. Tyto buňky se skládají zpravidla ze tří členů, jež se navzájem znají. Jejich velitelé jsou v kontaktu opět jen se zpravidla třemi buňkami a tato struktura vede téměř až k vrcholnému vedení. Výhoda této struktury je obtížná infiltrace zvenčí a hlavně její výborné utajení. Účinnost tohoto systému dokazuje především v současné době pouze sporadické vypátrání nejvýše postavených mužů Al-Káidy americkými tajnými službami a americkou armádou. Kvůli většímu utajení se zpřísnil nábor nových členů, kteří jsou často prověřováni přímo v akci. Vytvářeno je i nové vedení, které by mělo být lépe chráněno před americkými rozvědnými službami, neboť staré vedení údajně nezná nikoho z vedení nového. I přes tuto skutečnost se podařilo zpravodajským službám zjistit, že se jedná o šest až sedm mužů, jejichž pravá totožnost se skrývá za mnoho falešnými jmény.

Často se stává, že členové výše zmíněných buněk pracují jako tzv. “spící agenti”. Spící agent znamená, že tito členové žijí běžným životem, nevyvíjejí žádnou teroristickou aktivitu a působí naprosto skrytě. Až v případě, kdy je potřeba provést nějakou práci pro teroristickou skupinu je tento dotyčný “spící agent” aktivován. Tato aktivace může přijít klidně až za několik let od rekrutace agenta do teroristické organizace. Ke vzájemné

⁵⁰ GRAY, J. *AL KAJDA a co to znamená být moderní*. Praha, 2005, s. 86 - 87.

komunikaci mezi jednotlivými členy organizace používají členové Al-Kaidy velmi moderní metody, jako například internet, zašifrované zprávy apod., jež je velice obtížné rozluštit.

“Al-Káida je v podstatě moderní organizace.” Je moderní nejen proto, že používá satelitních telefonů, laptopů a zakódovaných internetových stránek. Útok na Světové obchodní centrum v New Yorku ukázal, že Al-Kaida chápe, že války jedenadvacátého století jsou okázalá střetnutí a jádrem jejich strategie je šíření mediálních obrazů. Využití satelitní televize k mobilizaci podpory v muslimských zemích je součástí této strategie.⁵¹

Al-Kaida je ve své činnosti globální. Prokázala svou schopnost udeřit v kterékoliv části světa. To však neznamená, že její strategické cíle jsou zásadně globální. Její strategický cíl byl vždycky spíš konkrétní a omezený – svrhnout saúdskou dynastii. Ale tím, že sleduje tento regionální cíl, se nicméně dostala do světového konfliktu s americkou mocí. Al-Kaida jasně chápe zranitelnost západních průmyslových společností. Tím, že zničí saúdský režim, vypudí bezvěrce z posvátné země. Tím, že získá vládu nad saúdskou ropou, může průmyslový svět držet jako rukojmí. Logika těchto strategických cílů vyžaduje, aby dosah Al-Kaidy byl celosvětový.⁵²

Současným cílem podle vlastních prohlášení Al-Kaidy je založení ryze muslimského státu tzv. chalífátu. po celém světě, spolupráce se spojeneckými islamistickými extremistickými skupinami, svrnutí režimů, které jsou neislámské a vyhoštění příslušníků západní kultury a nemuslimů z muslimských zemí. Dále také šíření islámské víry do jiných zemí. Za svého úhlavního nepřítele označila Al-Kaida USA, kterou viní ze snahy o dosažení rozhodujícího vlivu v oblasti arabského poloostrova a snahy získání ropného bohatství této oblasti. Nepřátelství nevyhlásila pouze USA, ale také jejím spojencům a přátelům, tedy i řadě evropských zemí, především Velké Británii.

Na Al-Kaidu jsou v současné době napojeny další velké teroristické organizace a s dalšími spolupracují. Mezi nejznámější patří: Hizballáh, Islamistický džihád, Islámské hnutí Uzbekistánu, alžírská Ozbrojená islámská skupina, Harakat ul-Mudžáhidín, Džamá Islamíja, Egyptský islamistický džihád a mnoho dalších.

Al-Kaida má kontakty a spojence v následujících zemích: Alžírsko, Egypt, Maroko, Turecko, Jordánsko, Uzbekistán, Sýrie, Irán, Čína, Pakistan, Kašmír, Sudán, Somálsko,

⁵¹ GRAY, J. *AL KAJDA a co to znamená být moderní*. Praha, 2005, s. 83.

⁵² GRAY, J. *AL KAJDA a co to znamená být moderní*. Praha, 2005, s. 82.

Keňa, Saudská Arábie, Kuvajt, Libye, Tunisko, Bosna, Kosovo, Čečensko, Francie, Velká Británie, Itálie, Německo, Nizozemí, Španělsko, Rusko, USA a Česká republika.

2. 2 Usama Bin Ládín

Usama bin Ládín, celým jménem Usáma ibn Muhammad ibn Ládín, se narodil jako sedmnáctý z padesáti sedmi dětí Muhammada bin Ládína. O roku narození se spekuluje, nejčastěji je uváděn rok 1957. Byl narozen v Rijádu do rodiny se čtyřmi manželkami a mnoha konkubínami. Usáma byl jediný syn své matky, která pocházela ze Sýrie. Otec, pocházející původně z Jižní Arábie, z Jemenu, byl jedním z největších stavebních podnikatelů Saudské Arábie. K obrovským projektům, díky nimž se tento stavitel stal milionářem, patří rozšíření komplexu mešit v Mekce, ústřední svatyni islámu. Stejně jako někteří jeho bratři začal Usáma již ve velmi mladém věku pracovat v podniku svého otce. Zdálo se, že pilný a inteligentní mladík má před sebou kariéru stavebního podnikatele a obchodníka.⁵³ Bin Ládín žil v přepychu v jedné z nejbohatších rodin Saudské Arábie a říká se, že ve svém mládí žil život playboye a užíval si svobody na studiích v Libanonu. Právě z této doby, kdy žil v Libanonu, jehož kultura je silně ovlivněna Západem, se v něm zrodilo pohrdání světskými hodnotami a odmítal hedónismus a individualismus západního života. Usáma nikdy neprojevoval akademické ambice, narozdíl od některých jeho bratrů, kteří šli na čas studovat či obchodovat do USA. Jak je v tradičních arabských rodinách zvyklé, Usáma se velmi brzy oženil.

Je zřejmé, že po návratu do Saudské Arábie měl bin Ládín jakýsi zážitek, který ho obrátil na víru, takže znovu přijal islám. Ale tím se nestal islámským intelektuálem. Do samého začátku se díval na zápas proti Západu z vojenského hlediska. Tento muž, který je s Al-Káidou běžně ztotožňován, ji nezaložil. Přispěl však k jejímu úspěchu jako organizátor a taktik. Jak napsal Gunaranta: “bin Ládín není originální myslitel, nýbrž oportunist, je v jádru podnikatel, který se obklopil dobrým týmem, dobře ho vede, ale hodně si vypůjčuje od jiných”.⁵⁴ John Gray ve své knize *AL KAJDA a co to znamená být moderní* tvrdí, že Usama bin Ládín Al-Káidu nezaložil, vychází z myšlenek Gunaranty, avšak v ostatních pramenech, ze kterých v této práci vycházím se uvádí, že je nejen jejím vůdcem, ale také zakladatelem.

⁵³ POHLY, M., DURÁN, CH. *Usáma bin Ládín a mezinárodní terorismus*. Brno, 2001, s. 27.

⁵⁴ GRAY, J. *AL KAJDA a co to znamená být moderní*. Praha, 2005, s. 86 - 85.

Během boje proti sovětské okupaci v Afganistánu v roce 1980 přišel bin Ládín do Pakistánu. Navštěvoval velkoměsto Ládhour na severovýchodě Pákistánu, během častých návštěv se zde seznámil již se zmiňovaným Abdalláhem Azzamem, který v té době vyučoval na Mezinárodní islámské univerzitě v Islámábádu. Stali se z nich blízcí přátelé, teprve Abdalláh Azzam skutečně zaangažoval Usama bin Ládína do afgánského džihádu. V roce 1984 založil Abdalláh Azzam v pakistánském hraničním městě Pěšavar “Maktabu l-chidamat”, základnu pro arabské islamisty, kteří se chtěli připojit k afgánskému odboji. Základnu financoval z velké části právě Usama bin Ládín, jehož Azzam označil za “Bohem seslaného anděla”. Společně odešli do Afgahistánu, kde probíhali boje se sověty. V roce 1986 založil Usama bin Ládín speciální výcvikový tábor Masaada (Lví hrad), kde jsou cvičeni arabští islamisté. V roce 1988 zakládá bin Ládín, nezávisle na Azzamovi, vlastní centrálu džihádu Al-Káidu, jež se stává koordinačním centrem bin Ládínových teroristických aktivit rozšířených mezitím do celého světa. Postupně se začala Al-Káida pod vedením Usama bin Ládína rozšiřovat a navazovat kontakty s islamistickými teroristickými nebo fundamentalistickými organizacemi. Po stažení sovětských vojsk z Afghanistanu se vrací bin Ládín zpět do Saudské Arábie. V roce 1991 vysílají Spojené státy vojenské jednotky do Saudské Arábie na pomoc okupovaného Kuvajtu Irákem. Usama bin Ládín chápe přítomnost Američanů jako znesvěcení svaté arabské půdy. Přesouvá se do Súdánu, kam se přesouvá i hlavní štáb Al-Káidy. V roce 1994 zbavuje Saudská Arábie Usamu bin Ládína občanství, zřiká se ho i vlastní rodina. V roce 1996 se vydává do Afganistánu, kde se zdržuje nedaleko pákistánských hranic v Džálábádu. O rok později se bin Ládín staví na stranu Talibánu. V roce 1998 zakládá bin Ládín spolu s uprchlými teroristy z různých muslimských zemí “Mezinárodní islámskou frontu na vedení džihádu proti židům a křižákům”, jež má sloužit džihádistům všech zemí jako vrcholová zastřešující organizace. První náboženský edikt této bojové fronty prohlašuje za náboženskou povinnost každého muslima zabít Američany při každé možné příležitosti, včetně civilistů. V tomto roce se zaznamenává rekordní úroda opia. Bin Ládín pomáhá Talibánu s jeho prodejem a výsledkem se stává oboustranně výdělečný podnik. Po útocích 11. září 2001 na Spojené státy se stává Usama bin Ládín nejhledanějším teroristou světa a místo jeho pobytu je neznámé. V současné době se spekuluje o Jemenu.⁵⁵ A dodejme, že i jižním Pakistánu.

⁵⁵

POHLY, M., DURÁN, CH. *Usáma bin Ládín a mezinárodní terorismus*. Brno, 2001, s. 67 - 75.

Usama bin Ládín je vůdčí osobností s neobyčejným charismatem a vyjímečnou schopností přitahovat následovníky. Se svými druhy nejedná spatra, ale iniciuje je k samostatné koordinaci jejich akcí. Usama bin Ládín je velice praktický, inteligentní a vzdělaný člověk. Je jako i ostatní džihádisté islamistický fanatik, ale na druhé straně se umí ovládat, chová se obezřetně a velmi prakticky. Jeho kázání jsou velice fundovaná, působí jako “duchovní”, jeho překroucený výklad a názory jsou však velice závažná. Je velmi úspěšný při provozování svých stavebních firem. Jeho majetek je obrovský. Se svými miliony dolarů si může dovolit vyzbrojit svou operační síť nejnovější technologií, moderními komunikačními prostředky nebo zbraněmi. Největší část jeho příjmů pochází z pašování různého zboží a drog a ze světové sítě islamistů.

3 PROTITERORISTICKÁ POLITIKA

Boj s mezinárodním terorismem vyžaduje použití všech možných prostředků. Mezinárodní terorismus je různorodý, tudíž i prostředky používané k boji proti němu musí být vedeny podobně. Tento boj zahrnuje více oblastí, mezi ně patří diplomacie, legislativní opatření, regulace finančních prostředků, vojenské síly a velice důležitou roli v boji proti terorismu sehrávají zpravodajské služby.

3. 1 Protiteroristická opatření a legislativa USA

Po 11. září 2001 americký president Bush reálně uvažoval o tom, že požádá Kongres o oficiální vyhlášení války, ale tým právních expertů Bílého domu jej od tohoto odradil. Právníci zvýrazňovali fakt, že by šlo o pouhé gesto bez opory v mezinárodním právu, který uznává “válečný akt” pouze mezi dvěma suverénními státy. Právní oporu našlo jen prohlášení útoku za “válečný akt”. V tomto směru se ukázalo, že justice a policie nemá zatím prostředky a schopnosti reagovat na současné typy teroristických útoků, které narušují vnitřní bezpečnost dané země. A zároveň je skutečností, že válka vyhlášená Spojenými státy americkými vůči terorismu se nachází v právním vakuu, neboť pro ní neexistuje žádný precedens. Zatím se vedly války o určité teritorium, kdežto tato válka má za cíl vymýtit terorismus, a tudíž je válkou likvidační. Tato vyhlazovací válka narušila i tradiční vazby mezi vnitřní a vnější bezpečností, jakož i rozdíl mezi obranou a útokem, neboť předpokládá prostřednictvím “preventivních vojenských úderů” chránit vnitřní bezpečnost USA kdekoli ve světě.⁵⁶

Celá řada odborníků s mandátem od Kongresu vyzývala vládu k přepracování strategického plánování a rozhodovacích procesů již dávno před útoky z 11. září 2001 v reakci na stále se zvyšující riziko a hrozbu mezinárodního terorismu.

V říjnu 2001 byl přijatý zákon o americkém vlastenectví. Tento zákon rozšířil pravomoci policejních orgánů při vyšetřování podezřelých z terorismu včetně stálého sledování, dále zesílil kontrolu praní špinavých peněz a financování terorismu v mezinárodním měřítku a povolil odtajnění informací cizích zpravodajských služeb, které se získávají při vyšetřování trestné činnosti.

⁵⁶ DANICS, Š. *Politologické problémy světové politiky III*. Praha, 2005, s. 92.

Dne 25. listopadu 2002 podepsal prezident Spojených států amerických zákon o bezpečnosti, který ustanovil Ministerstvo pro bezpečnost vlasti.⁵⁷ Tento nově vzniklý úřad má na starosti koordinaci obrany před teroristickými útoky na území USA a reakce na ně. Do nového ministerstva přešlo více než 169 tisíc zaměstnanců a zkonsolidovalo se 22 samostatných federálních orgánů a výzkumných center.

22. července 2004 vydala svou závěrečnou zprávu Národní komise pro vyšetření teroristických útoků proti Spojeným státům americkým. Tato závěrečná zpráva obsahuje čtyřicet jedna doporučení, jak by měla vláda změnit svou organizaci boje proti terorismu a pořadí priorit svého úsilí.

Dne 14. února 2003 přijala vláda Národní strategii pro boj proti terorismu, jež obsahuje mimo jiné také mnohá doporučení ze závěrečné zprávy Národní komise pro vyšetřování teroristických útoků proti USA.

17. prosince 2004 podepsal prezident USA Zákon o reformě zpravodajské služby a prevenci terorismu, kterým byla ustanovena funkce národního ředitele zpravodajské služby a založeno Národní středisko pro boj proti terorismu.

Strategické dokumenty:

- Strategický plan FBI na roky 2004 – 2009
- Národní obranná strategie USA z března 2006
- Národní zpravodajská strategie USA přijatá v říjnu 2005
- Národní vojenská strategie USA přijata 2004
- Národní vojenský strategický plán pro boj proti terorismu přijatý v únoru 2006
- Národní strategie pro vnitřní bezpečnost přijatá v červenci 2007
- Národní strategie pro zabezpečení kyberprostoru z února 2003

Zákony a nařízení:

- Zákon o zdokonalení prostředků protiteroristických zpravodajských služeb (2003)
- Protiteroristický zákon (1996)

⁵⁷ Department of Homeland Security.

- Vlastenecký zákon (2001)
- Zákon o připravenosti vůči terorismu (2000)
- Zákon o zdokonalení protiteroristických opatření (2003)
- Zákon o vyšetřovací vazbě a doživotním dohledu nad teroristy (2003)
- Zákon povolující prezidentovi USA použití ozbrojené síly (2001)
- Zákon o národní bezpečnosti (2002)
- Zákon o reformě zpravodajských služeb a předcházení terorismu (2004)

Národní protiteroristická strategie USA vychází z předpokladu, že v následujících letech se boj proti terorismu zaměří zejména na cílené zásahy proti nebezpečným diktátorským režimům, které podporují mezinárodní terorismus, nebo proti územím či státům, kterých by se mohly teroristické organizace zmocnit.⁵⁸

Protiteroristická politika USA dnes vychází z názorů specialisty na otázky terorismu Paula Wilkinsona ze skotské university Svatého Ondřeje, který zformuloval v postupu proti terorismu několik základních pravidel:

- Nevypnit žádné jejich požadavky a nečinit jim žádné ústupky.
- Nesmí se s nimi uzavírat žádné dohody, které by jim snížily trest.
- Jejich stíhání a zatýkání musí být věnováno zvýšené úsilí.
- Nesmějí v žádném případě uniknout trestu na základě existujícího práva.
- Musí být přijata tvrdá pravidla pro trestání států, které teroristům poskytují útočiště, výbušniny, finance a diplomatickou podporu.⁵⁹

K diplomaticky – politickým, mezinárodně – právním, policejním a zpravodajským formám připojila americká politika a strategie v rámci postupu proti terorismu ještě jeden

⁵⁸ DANICS, Š. *Politologické problémy světové politiky III*. Praha, 2005, s. 93.

⁵⁹ DANICS, Š. *Politologické problémy světové politiky III*. Praha, 2005, s. 93.

prvek, kterým je přímé použití síly státu (poškozeného) vůči druhému za účelem zajištění vlastní bezpečnosti.⁶⁰

Tento způsob přístupu USA k protiteroristické politice lze považovat za sebestředný, kdy je výlučně zaměřen na vlastní zájmy a podřizování celosvětového dění přehnanému pocitu bezpečnostního ohrožení. Americká administrativa v porovnání s přístupem EU klade nadměrný důraz na vojenskou stránku boje proti mezinárodnímu terorismu.

3. 2 Protiteroristická opatření a legislativa EU

V současné době je za jednu z největších hrozeb bezpečnosti Evropské unie považován mezinárodní terorismus. V Evropské unii existovaly společné postupy v boji proti terorismu již před útoky z 11. září 2001, avšak o boji proti terorismu se mluví na základě tzv. programu z Tampere, až v reakci na útoky na USA a prioritou se tato agenda EU stala po útocích v Madridu 2004 a o rok později v Londýně. Tyto útoky byly významným impulzem v boji proti terorismu a vedly k zavedení a schválení průlomových protiteroristických opatření na celém území Evropské unie.

Z řady dosud přijatých dokumentů vyplývá, že Evropská unie chápe boj s terorismem jako záležitost boje, respektive potírání závažné, velmi nebezpečné činnosti za využití zvláště policejních a zpravodajských možností a prostředků. V tomto ohledu zdůrazňuje, že dodržování základních práv stíhaných teroristů není možné jakýmkoli způsobem narušovat, včetně jakýchkoli podmínek. Zvažování případného nasazení vojenských sil mimo hranice EU proti teroristům by muselo vždy podléhat schválení Rady bezpečnosti OSN.⁶¹

Problematika boje proti terorismu má v zásadě mezivládní charakter. Politika v oblasti bezpečnosti a boje s terorismem spadá do druhého⁶² a třetího⁶³ pilíře Evropské unie.⁶⁴ Tato problematika koresponduje se základním amsterodamským cílem, kterým je vybudování fungujícího evropského prostoru bezpečnosti. Boj proti terorismu je prioritním cílem Evropské unie a představuje společné zájmy členských států.

⁶⁰ DANICS, Š. *Politologické problémy světové politiky III.*. Praha, 2005, s. 93.

⁶¹ DANICS, Š. *Politologické problémy světové politiky III.*. Praha, 2005, s. 93.

⁶² Ustanovení o společné zahraniční a bezpečnostní politice.

⁶³ Ustanovení o policejní a soudní spolupráci v trestních věcech.

⁶⁴ Dle Maastrichtské smlouvy o Evropské unii (1993).

Útoky z 11. září 2001 na USA dodaly novou dynamiku v aktivitách Evropské unie v oblasti protiteroristických opatření. Členské státy se dohodly, že sestaví společný seznam teroristických organizací,⁶⁵ zavedou evropský zatykač, usnadní policejní a soudní spolupráci a přijmou jednotnou definici terorismu. Tato definice je formulována v článku 1 odst. 3 společného postoje Rady č. 2001/931/SZBP z 27. prosince 2001 o použití zvláštních opatření k boji proti terorismu. V této definici se kombinují tři základní prvky způsob: provedení činu, charakter činu a záměr pachatele.

“Teroristickým činem” se rozumí jeden z následujících úmyslných trestných činů, který na základě své povahy nebo souvislosti může vážně poškodit některou zemi nebo některou mezinárodní organizaci, definovaný jako trestný čin podle vnitrostátních právních předpisů, pokud je spáchán s cílem:

- 1) vážně zastrašit obyvatele, nebo
- 2) neoprávněně nutit některou vládu nebo některou mezinárodní organizaci k nějakému jednání nebo upuštění od nějakého jednání
- 3) vážně destabilizovat nebo rozvrátit základní politické, ústavní, ekonomické nebo společenské struktury některé země nebo některé mezinárodní organizace:
 - a) útoky na život nějaké osoby, které mohou způsobit smrt;
 - b) útoky na fyzickou integritu nějaké osoby;
 - c) únosy nebo braní rukojmí;
 - d) způsobení rozsáhlého zničení vládního nebo veřejného zařízení, dopravního systému, zařízení veřejného místa nebo soukromého majetku, které pravděpodobně ohrozí život nebo povede ke značné hospodářské ztrátě;
 - e) zmocnění se letadel, lodí nebo jiných prostředků osobní nebo nákladní přepravy;
 - f) výroba, držení, opatřování, doprava, dodávka nebo používání zbraní, výbušnin nebo jaderných, biologických nebo chemických zbraní, jakož i vývoj biologických a chemických zbraní;

⁶⁵ Aktuální seznam teroristických organizací viz. Příloha č. IV.

- g) vypouštění nebezpečných látek nebo způsobení požárů, výbuchů nebo záplav, v jejichž důsledku dojde k ohrožení lidského života;
- h) narušení nebo porušení dodávky vody, elektřiny nebo jiného základního přírodního zdroje, v jejichž důsledku dojde k ohrožení lidského života;
- i) hrozba spácháním kterýchkoli činů uvedených pod písmeny a) až h) ;
- j) vedení nějaké teroristické skupiny;
- k) podíl na aktivitách některé teroristické skupiny, například dodáváním informací nebo materiálních zdrojů nebo financováním jejich aktivit jakýmkoli způsobem s vědomím skutečnosti, že takový podíl přispěje k trestné činnosti skupiny.⁶⁶

Nejdůležitějším dokumentem v boji proti terorismu Evropské unie je Usnesení a akční plán boje proti terorismu přijaté na mimořádném zasedání Evropské rady 21. září 2002. v tomto dokumentu vyjádřila Evropská unie solidaritu Spojeným státům americkým a boj proti terorismu označila za prioritní cíl EU, přičemž odmítla klást rovnítko mezi fanatické teroristy a arabský a muslimský svět. Zároveň deklarovala, že Rezoluce Rady bezpečnosti 1368 učinila odvetu Spojených států legitimní. Vyzvala k vytvoření celosvětové koalice proti terorismu, vedené Spojenými národy a zahrnující vedle USA a EU kandidátské země, Ruskou federaci, arabské a muslimské partnery a každou další zemi připravenou bránit námi sdílené hodnoty.⁶⁷

Hlavní oblasti působení Evropské unie proti terorismu na základě akčního plánu:

- Posílení policejní a justiční spolupráce (zavedení evropského zatykače, přijetí jednotné definice terorismu,⁶⁸ vypracování společného seznamu teroristických organizací, posílení Europolu v boji proti terorismu a ustavení speciálního týmu v jeho práci, který bude úzce spolupracovat se svými protějšky v USA).
- Vytváření mezinárodních právních nástrojů (rychlá implementace všech existujících smluv v boji proti terorismu a podpora vzniku obecné smlouvy OSN proti mezinárodnímu terorismu).

⁶⁶ PINKA, B. *Evropská unie - vnitřní a vnější bezpečnost a ochrana základních práv : (na pozadí boje proti mezinárodnímu terorismu)*. Praha, 2002, s. 225.

⁶⁷ DANICS, Š. *Politologické problémy světové politiky III.*. Praha, 2005, s. 93 - 94.

⁶⁸ Viz. str. 36.

- Ukončení financování terorismu.
- Posílení letové bezpečnosti.
- Koordinace světových akcí EU (zahnutí boje proti terorismu do SZBP).⁶⁹

V prosinci 2003 byla přijata Evropská bezpečnostní strategie. Tento dokument přijatý v rámci II. pilíře Evropské unie identifikuje tři základní bezpečnostní hrozby. Mezi těmito třemi hrozbami se objevuje terorismus a v dokumentu je také navrženo, jak těmto hrozbám čelit. Jedná se o bezpečnostní strategii v níž je terorismus chápán jako vnější hrozba a jeho řešení jako účinný multilateralismus, ale také použití síly, avšak zdůrazňuje, že právo a bezpečnost musí zůstat v rovnováze.

Atentáty v Madridu v březnu 2004 a v Londýně v červnu 2005 vedly k přijetí dalších protiteroristických opatření a doplnění akčního plánu boje proti terorismu. Dne 24. března 2004 rozhodla Evropská rada o vytvoření funkce protiteroristického koordinátora⁷⁰ jako reakci na útoky v Madridu. Jeho úkolem je identifikovat slabiny jednotlivých členských zemí EU a Unie jako celku v oblasti boje proti terorismu a předkládat návrhy pro jejich překlenování.⁷¹ Protiteroristický koordinátor musí každých šest měsíců vypracovat zprávu, která je shmutím pokroku, jehož bylo za daného půl roku dosaženo včetně stavu ratifikací úmluv a provádění legislativních úkonů. Protiteroristický koordinátor spadá pod úřad Vysokého představitele SZBP.⁷²

4. a 5. listopadu 2004 byl v Bruselu přijat Haagský program, který nahrazuje předchozí program z Tampere (posílení svobody, bezpečnosti a práva v Evropské unii). Mezi hlavní body patří například posílení justiční a policejní spolupráce, zlepšení výměny informací nebo bezpečnost cestovních dokladů.⁷³

⁶⁹ DANICS, Š. *Politologické problémy světové politiky III.*. Praha, 2005, s. 94.

⁷⁰ Současným protiteroristickým koordinátorem EU je od 18. září 2007 belgičan Gillese de Kerchov.

⁷¹ *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2010 [cit. 2010-03-07]. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/protiteroristicky-koordinator-eu.aspx>>.

⁷² *Europa* [online]. 2004 [cit. 2010-03-07]. Portál Evropské unie. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/justice_home/news/information_dossiers/the_hague_priorities/doc/hague_programme_cs.pdf>.

⁷³ *Europa* [online]. 2004 [cit. 2010-03-07]. Portál Evropské unie. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/justice_home/news/information_dossiers/the_hague_priorities/doc/hague_programme_cs.pdf>.

Po madridských atentátech byl upraven akční plán boje proti terorismu. Základní priority boje proti terorismu obsahují závěry Evropské rady z 16. – 17. června 2005 těsně před útoky v Londýně:

- Posílení mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu, konkrétně usilovat o vytvoření jednotné konvence proti mezinárodnímu terorismu na půdě OSN.
- Snížení přístupů teroristů k finančním prostředkům a omezení možností financování jejich aktivit, konkrétně se zaměřením na vytvoření postupu zneužívání charitativních organizací a posílení procedury zmrazování finančních prostředků.
- Posílení koordinace mezi členskými státy a tím i prevenci a vyrovnaní se s následky teroristických útoků
- Identifikování faktorů, které přispívají k náboru členů teroristických skupin a vytvoření strategií a akční plán proti radikalizaci a náborů teroristů.
- Posílení bezpečnosti mezinárodní dopravy a ustanovení efektivního systému hraničních control.
- Posílení civilní ochrany v jednotlivých členských zemích.
- Zvýšení kapacity členských zemí vyšetřovat a postihovat pachatele trestních činů.
- Aktivně podporovat třetí země, aby se efektivněji věnovaly boji s terorismem, poskytovat jim finanční i expertní pomoc.
- Posílit spolupráci celních úřadů.⁷⁴

Po útocích 7. července 2005 v Londýně se Rada EU na mimořádném zasedání dohodla o přijetí prioritních opatření, mezi které patří například: biometrické údaje v cestovních dokladech, posilování Vízového informačního systému, Evropský důkazní příkaz, kontrola obchodu, uskladňování a doprava výbušnin a financování terorismu.

⁷⁴ *Euroskop věcně o Evropě* [online]. 2005 [cit. 2010-03-07]. Euroskop. Dostupné z WWW: <http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/CS/ec/85354.pdf>.

1. prosince 2005 byla přijata nová Strategie Evropské unie pro boj s terorismem. Tento dokument navrhlo britské předsednictvo spolu s protiteroristickým koordinátorem EU Gijsem de Vriesem. Hlavní cíle této strategie jsou shrnuty do čtyř hlavních témat: předcházení (prevent), ochrana (protect), pronásledování (pursue) a reakce (respond).

- Předcházení: zabránění lidem, aby se uchýlovali k terorismu, hlavně ztížení rekrutování nových teroristů.
- Ochrana: ochrana hranic a infrastruktury (především letecká doprava, vlaky, metro).
- Pronásledování: sledování vyšetřování teroristů přes hranice za účelem narušit plánování, přesuny a komunikaci a za účelem rozbít podpůrné sítě, přerušit financování a přístup k útočnému materiálu a přivést je před soud. Výměna informací mezi policií, zpravodajskými službami a soudy.⁷⁵
- Reakce: příprava na zvládnutí v duchu solidarity a minimalizace následků teroristického útoku prostřednictvím schopnosti vypořádat se s důsledky, s koordinací reakce a s potřebami obětí.⁷⁶

V oblasti terorismu navrhuje legislativu Evropská komise. Komise připravuje legislativu proti financování terorismu a připravuje protiteroristické strategie. V rámci Europolu spolupracují policejní sbory. Europol tvoří experti z policejních a zpravodajských institucí jednotlivých členských zemí, kteří vyhodnocují jednotlivá data a údaje. Vytvářejí vyšetřovací skupiny, které poskytují operační podporu členským zemím. Eurojust umožňuje justiční spolupráci členských zemí a koordinaci vyšetřování závažných trestných činů.

3. 3 Protiteroristická opatření a legislativa ČR

V současné době není hrozba islamistického terorismu v České republice nijak aktuální. Česká republika se zatím nestala cílem ani terčem žádného teroristického útoku, avšak podceňování této závažné bezpečnostní hrozby není na místě. Po vstupu České republiky do Evropské unie jsme se nestali pouze tranzitní zemí, ale také cílovou a

⁷⁵ MAREŠ, M. *Politika EU proti terorismu: od reakci k prevenci?*. In Závěšický, Jan. *Evropská unia a její bezpečnost. Vybrané problémy evropské bezpečnosti*. Ediční řada Sborníky, 2006, svazek č. 31, s. 50.

⁷⁶ MAREŠ, M. *Politika EU proti terorismu: od reakci k prevenci?*. In ZÁVĚŠICKÝ, J. *Evropská unia a její bezpečnost. Vybrané problémy evropské bezpečnosti*. Ediční řada Sborníky, 2006, svazek č. 31, s. 51.

muslimská komunita se v naší zemi značně rozrůstá. Je tedy potřeba, aby se této problematice v naší zemi věnovala značná pozornost, ať už z legislativní nebo bezpečnostní roviny a v neposlední řadě je potřeba širší osvěta veřejnosti. Po vstupu České republiky do Evropské unie byla zvýšena aktivita v oblasti legislativy bylo přijato několik zákonů a novelizací.

Na základě přijatých dokumentů Evropskou unií zpracovala Česká republika “Národní akční plán boje proti terorismu”. První Národní akční plán boje proti terorismu byl přijat v České republice usnesením č. 385 Vládou ČR na zasedání dne 10. dubna 2002.

Poslední znění “Národní akční plán boje proti terorismu: Aktualizované znění pro léta 2007 – 2009.” bylo přijato Vládou ČR na jejím zasedání dne 11. února 2008. Národní akční plán boje proti terorismu je aktuální klíčový veřejně přístupný dokument. Tento dokument definuje základní úkoly, které je v rámci České republiky nutno splnit, aby se zvýšila připravenost země na možnost teroristického útoku. Zároveň deklaruje schopnost splnění závazků, které vyplývají ze členství České republiky v Evropské unii a většině mezinárodních organizací.

Národní akční plán boje proti terorismu obsahuje následující oblasti:

- Ohrožení terorismem: Aktuální situace ve světě a v České republice.
- Základní principy boje proti terorismu.
- Mezinárodní kontext protiteroristického úsilí České republiky.
- Oblast č. 1: Zlepšení komunikace a spolupráce mezi subjekty, zapojenými do boje proti terorismu a zkvalitňování podmínek pro výkon jejich činnosti.
- Oblast č. 2: Ochrana obyvatelstva, kritické infrastruktury a životního prostředí.
- Oblast č. 3: Prevence vzniku uzavřených přistěhovaleckých komunit a radikalizace jejich členů.
- Oblast č. 4: Zahraničně-politické směřování České republiky v oblasti boje proti terorismu.⁷⁷

⁷⁷ *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2010 [cit. 2010-02-14]. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/rady-a-sluzby-dokumenty-terorismus.aspx>>.

Cílem tohoto dokumentu je snížení zranitelnosti území a snížení zájmů České republiky ze strany teroristů. Základní myšlenkou a prioritou v České republice je vyvážení bezpečnosti a svobody jedince. Veškerá protiteroristická opatření jsou v České republice koncipována s respektem k ochraně základních lidských práv a svobod.

V rámci boje proti terorismu sehrávají nejdůležitější roli policejní složky:

- **Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování (ÚOOZ)**, který při vyšetřování teroristických útoků a rozkrývání teroristických sítí spolupracuje v mezinárodním policejním rámci. Rovněž prověřuje výskyt osob či organizaci podezřelých z teroristické činnosti a jejich případných aktivit na území ČR.
- **Ochranná služba**, která zajišťuje ochranu osob, diplomatických objektů, objektů zvláštního významu, provádí hygienicko – toxikologickou ochranu a zabezpečuje ve spolupráci s dalšími součástmi PČR pyrotechnickou a technickou ochranu.
- **Odbory obecné kriminality**, které se zabývají výbuchy a činnostmi extremistických skupin a jejich možným napojením na teroristické organizace.
- **Útvar rychlého nasazení**, který má za úkol provádět zákroky proti teroristům, únoscům osob a dopravních prostředků a nebezpečným pachatelům organizované trestné činnosti.
- **Odbor mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR – Interpol Praha**, který zprostředkovává a koordinuje vyřizování požadavků Policie ČR na operativní spolupráci a výměnu informací se zahraničními organizacemi Interpolu a zajišťuje součinnost PČR s Europolem.
- **Útvar pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti služby kriminální policie a vyšetřování**, který se ve spojitosti s terorismem podílí na odhalování financování teroristických aktivit a skupin.

- **Úřad finanční kriminality a ochrany státu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR**, který je výlučným vyšetřujícím orgánem teroristických trestných činů se stupněm utajení “tajné” nebo “přísně tajné”.⁷⁸

V oblasti boje proti terorismu dále působí Bezpečnostní informační služba (BIS), která zjišťuje informace o hrozbě teroristických akcí. Zajištění celé problematiky boje proti terorismu v České republice zajišťuje Ministerstvo vnitra, které ohledně této problematiky úzce spolupracuje s Ministerstvem obrany, Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem zdravotnictví.

Veškerá protiteroristická opatření v České republice jsou v souladu s ochranou základních lidských práv a svobod. Každá jednotlivá opatření přijatá v ČR kladou důraz na vyváženost bezpečnosti a svobody jednotlivce.

⁷⁸ DANICS, Š. *Terorista - voják nebo zločinec?* Sborník Vojenské akademie v Brně, řada C - D, č. 1., 2003, s. 19.

ZÁVĚR

Největší bezpečnostní hrozbou pro západní svět je mezinárodní jinak také nazývaný globální terorismus islamistického ražení. Největší hrozba spočívá v tom, že obrana či protiteroristická opatření jsou velice složitá, jelikož odhadnout místo, způsob či podobu teroristického útoku je velice složité ne-li nemožné. Mezinárodní islamistické teroristické organizace působí globálně, bez vymezení určitých hranic své působnosti. Používají nejmodernější způsoby komunikace a prostřeky boje. Jejich cílem bývají především civilisté a nejslabší místa západních mocností jako je například infrastruktura. Snahou teroristů je vzbudit co největší pozornost a pocit strachu a nejistoty. K tomu, aby byl útok úspěšný potřebují pozornost veřejnosti, které se jim dostává pomocí médií, které hrají v úspěšnosti teroristického útoku značnou roli. Teroristé se nezdráhají použít i zbraně hromadného ničení, což je obrovskou hrozbou pro každý stát, ale i celý svět.

Má bakalářská práce zpracovává téma islamistického terorismu. Útoky islamistických fundamentalistů vyvolaly změny v nahlížení a vnímání západních obyvatel na islámský svět. Neznalost islámského náboženství a v neposlední řadě nezáměr o znalost daného problému může vyvolávat chybné názory. Často je spojován islám s terorismem, avšak velice chybně. Tato chybná kvalifikace vede k prohlubování propasti mezi islámským a západním světem a stává se živnou půdou pro fanatické radikály, jako jsou právě islamističtí fundamentalisté. K této záměně dochází velice často mezi pojmy islám a islamismus. Právě objasnění těchto pojmů se má bakalářská práce ve svých kapitolách zabývat.

Nalezení řešení střetu mezi západním a islámským světem je velice obtížné, dle všech ukazatelů je zvolená strategie USA za použití zbraní ne příliš správná. Je třeba použít všechny dostupné prostředky k podpoře dialogu. Avšak k dospění celého vyjednávání do mírové podoby a jistoty je velice vzdálenou budoucností. Proto by válka proti terorismu měla být vedena nejen zbraněmi, ale také argumentací.

Přínos práce spočívá v tom, že analyzuje zvláštnosti islamistického terorismu a přibližuje jeho aktuální projevy. V tomto ohledu práce také nastiňuje specifika sebevražedného terorismu, který v současnosti nejvíce využívají právě islamistické teroristické skupiny.

POUŽITÉ ZDROJE

Literární zdroje

1. BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I.* [s.l.] : POLICE HISTORY, 2005. 141 s. ISBN 80-902670-1-7.
2. BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus II.* [s.l.] : POLICE HISTORY, 2005. 187 s. ISBN 80-902670-4-1.
3. BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus a my.* [s.l.] : Computer Press, 2001. 240 s. ISBN 80-7226-584-9.
4. CARR, C. *Dějiny terorismu, kořeny války proti civilistům.* [s.l.] : Práh, 2002. 184 s. ISBN 80-7252-063-6.
5. DANICS, Š. *Politologické problémy světové politiky II.* Praha : Policejní akademie ČR, 2005. 94 s. ISBN 80-7251-162-9.
6. DANICS, Š., LEOŠ, T. *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku: proliferace mučednické subkultury.* Vojenské rozhledy. 2009, č. 2.
7. DANICS, Š. *Politologické problémy světové politiky III.* Praha : Policejní akademie ČR, 2005. 106 s. ISBN 80-7251-193-9.
8. DANICS, Š. *Terorista - voják nebo zločinec?* Sborník Vojenské akademie v Brně, řada C - D, č. 1. Brno : Vojenská akademie, 2003.
9. DAVID, V., MALACKA, M. *Fenomén mezinárodního terorismu.* Praha : Linde, 2005. 144 s. ISBN 80-7201-524-9.
10. GILLES, K. *Válka v srdci islámu.* [s.l.] : Karolinum, 2006. 296 s. ISBN 80-246-1217-8.
11. GRAY, J. *AL KAJDA a co to znamená být moderní.* Praha : Mladá fronta, 2005. 136 s. ISBN 80-204-1270-0.
12. HUBSCH, H. *Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha.* Praha : Naše vojsko, 2002. 123 s. ISBN 80-206-0609-2.
13. CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty.* Praha : Linde, 2001. 176 s. ISBN 80-7201-265-7.
14. INTROVIGNE, M. *Hamás-Islámský terorismus ve Svaté zemi.* Praha : Vyšehrad, 2003. 112 s. ISBN 80-7021-659-10.
15. JACQUARD, R. *Ve jménu Usámy bin Ládina.* Brno : Jota, 2001. 339 s. ISBN 80-7217-154-2.

16. KOVÁŘ, M. *Terorismus III.*. [s.l.] : POLICE HISTORY, 2007. 254 s. ISBN 978-80-86477-00-8.
17. KROPÁČEK, L. *Islám a západ*. Praha : Vyšehrad, 2002. 200 s. ISBN 80-7021-540-2.
18. KROPÁČEK, L. *Islámský fundamentalismus*. Praha : Vyšehrad, 1996. 263 s. ISBN 80-7021-168-7.
19. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*. Praha : Vyšehrad, 2006. 312 s. ISBN 80-7021-821-5.
20. MAREŠ, M. Politika EU proti terorismu: od reakci k prevenci?. In Závěšický, J. *Evropská unia a její bezpečnost. Vybrané problémy evropské bezpečnosti*. Brno : Mezinárodní politologický ústav, 2006. Ediční řada Sborníky, svazek č. 31, ISBN 80-210-4172-2.
21. MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno : Centrum strategických studií, 2005. 500 s. ISBN 80-7239-179-8.
22. MENDEL, M. *Džihád-Islámská koncepce šíření víry*. [s.l.] : Atlantis, 1997. 232 s. ISBN 80-7108-151-5.
23. MENDEL, M. *S puškou a koránem*. Praha : Orientální ústav Akademie věd České republiky, v. v. i., 2008. 241 s. ISBN 80-85425-63-5.
24. PINKA, B. *Evropská unie - vnitřní a vnější bezpečnost a ochrana základních práv : (na pozadí boje proti mezinárodnímu terorismu)*. Praha : Linde, 2002. 480 s. ISBN 80-7201-383-1.
25. POHLY, M., DURÁN, CH. *Usáma bin Ládín a mezinárodní terorismus*. Brno : Jota, 2001. 124 s. ISBN 80-7217-153-4.
26. PRYMULA, R. *Biologický a chemický terorismus*. [s.l.] : Grada, 2002. 152 s. ISBN 80-247-0288-6.
27. ŘEHÁK, D., FOLTIN, P., STOJAR, R. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Praha : Agentura vojenských informací a služeb, Ministerstvo obrany České republiky, 2008. 143 s. ISBN 978-80-7278-443-1.
28. SMITH, H. *Světová náboženství*. Praha : Knižní klub, 1995. 255 s. ISBN 80 7176-217-2.
29. SPENCER, R. *Islám bez závoje*. [s.l.] : Triton, 2006. 240 s. ISBN 80-7254-761-5.
30. STRMISTKA, M. *Politický terorismus*. Brno : Masarykova univerzita,

1996. 104 s. ISBN 80-210-1360-5.

31. ŠEDIVÝ, I., DEJMEK, J., EICHLER, J.. *Mezinárodní terorismus-nový nebo starý fenomén? Devadesát let od sarajevského atentátu..* [s.l.] : Centrum pro ekonomiku a politiku, 2004. 91 s. ISBN 80-86547-33-7.
31. TAUER, F.. *Svět islámu*. Praha : Vyšehrad, 2006. 446 s. ISBN 80-7021-828-2 .
32. TUČEK, L. *Ochota sebezáhubně zabít: Sociokulturní a náboženské identifikátory potenciality sebevražedného násilí*. Praha : Policejní akademie, 2008. 21 s.
33. ULFKOTTE, U. *Hrozba terorismu : islamisté a jejich tajná síť*. Praha : Euromedia Group, Ikar, 2003. 270 s. ISBN 80-249-0162-5.
34. ZEMAN, J. *Terorismus. Historicko-psychologická studie*. [s.l.] : Triton, 2002. 168 s. ISBN 80-7254-305-9.

Elektronické zdroje

1. *Europa* [online]. 2004 [cit. 2010-03-07]. Portál Evropské unie. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/justice_home/news/information_dossiers/the_hague_priorities/doc/hague_programme_cs.pdf>.
2. *Euroskop věcně o Evropě* [online]. 2005 [cit. 2010-03-07]. Euroskop. Dostupné z WWW: <http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/CS/ec/85354.pdf>.
3. *Informační centrum OSN v Praze* [online]. c2005 [cit. 2009-11-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/charta-organizace-spojonych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>>.
4. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2010 [cit. 2010-03-07]. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/protiteroristicky-koordinator-eu.aspx>>.
5. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2010 [cit. 2010-02-14]. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/rady-a-sluzby-dokumenty-terorismus.aspx>>.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. I - Mapa muslimské populace ve světě
- Příloha č. II - Karta Usáma bin Ládina v Interpolu
- Příloha č. III - Fotografie Usama bin Ládina
- Příloha č. IV - Přehled teroristických organizací

ABSTRAKT

WEIGERTO VÁ, N. *Islamistický terorismus : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 49 s. Vedoucí bakalářské práce Štefan Danics.

Klíčové pojmy: terorismus, mezinárodní terorismus, islám, korán, Alláh, šaría, islamismus, sebevražedný terorismus, terorista, islamistický fundamentalismus, Al Kaida, Usama bin Ládín, protiteroristická politika.

Tato bakalářská práce se zabývá islamistickým terorismem. Vymezuje základní pojmy, které se v kontextu s terorismem vyskytují. Definuje samotný terorismus a zabývá se základní charakteristikou islámského náboženství. Řeší základní rozdíl mezi pojmy islám a islamismus, které jsou velice často chybně zaměňovány. Poukazuje na nebezpečnost sebevražedného terorismu a na jeho specifika.

Dále se zabývá islamistickou fundamentalistickou teroristickou organizací Al – kaida, její strukturou, vznikem, působností a jejím vůdcem, nejhledanějším teroristou světa, Usamou bin Ládínem.

V neposlední řadě práce pojednává o protiteroristické politice a protiteroristickém opatření USA, Evropské unie a České republiky.

ABSTRACT

WEIGERTO VÁ, N. *Islamist terrorism: Bachelor thesis*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 49 s. The supervisor of the bachelor thesis Štefan Danics.

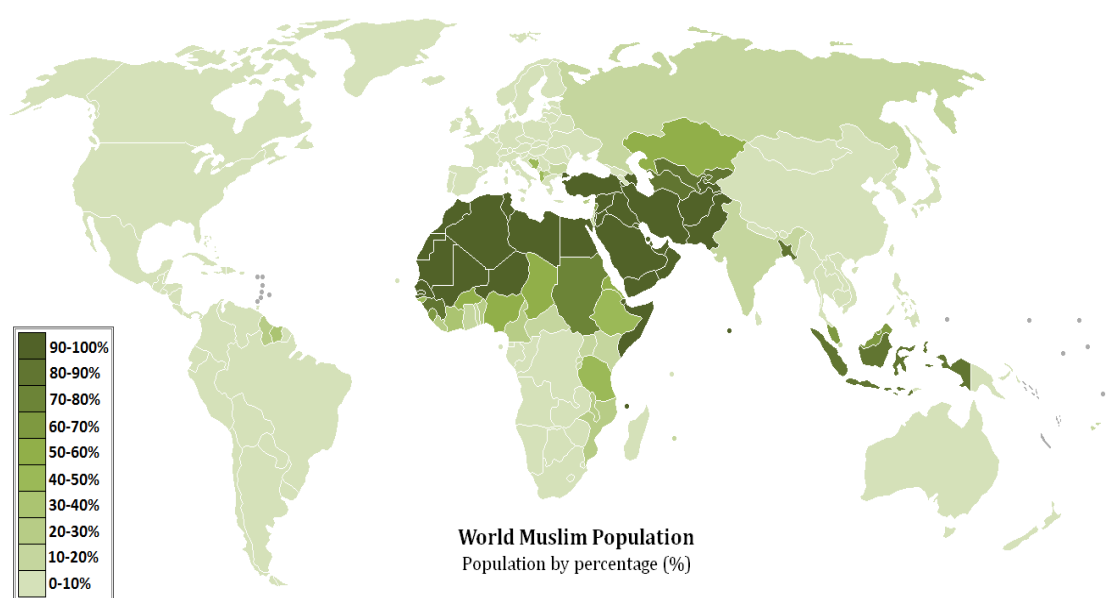
Key Terms: terrorism, international terrorism, Islam, Quran, Allah, Sharia, Islamism, suicide terrorism, a terrorist, Islamic fundamentalism, Al-Qaeda, Osama bin Laden, counter-terrorism.

This bachelor thesis concentrates on the topic of Islamist terrorism. It explains the main terms that can be encountered in the field of terrorism also defining terrorism itself. It provides basic characteristics of the Islamic religion; and deals with the major difference between Islam and Islamism, the two terms being often confused. It points out the danger of suicide terrorism together with its particularities.

The thesis is also concerned with Al-Qaeda – an Islamist fundamental terrorist organization; its origin, structure, activity and its leader Osama bin Laden – one of the most wanted terrorist (one of the FBI's ten most wanted fugitives).

Last but not least, it maps the counter-terrorist policy and measures adopted by the United States of America, the European Union and the Czech Republic.

Příloha č. I

Mapa muslimské populace ve světě.⁷⁹

7 January 2001

Wanted by Interpol

BIN LADEN, Usama

Legal Status

Present **BIN LADEN**
 family name:
 Forename: **USAMA**
 Sex: **MALE**
 Date of birth: 10 March 1957 (43 years old)
 Place of birth: JEDDAH SAUDI ARABIA
 Language spoken: **ARABIC**

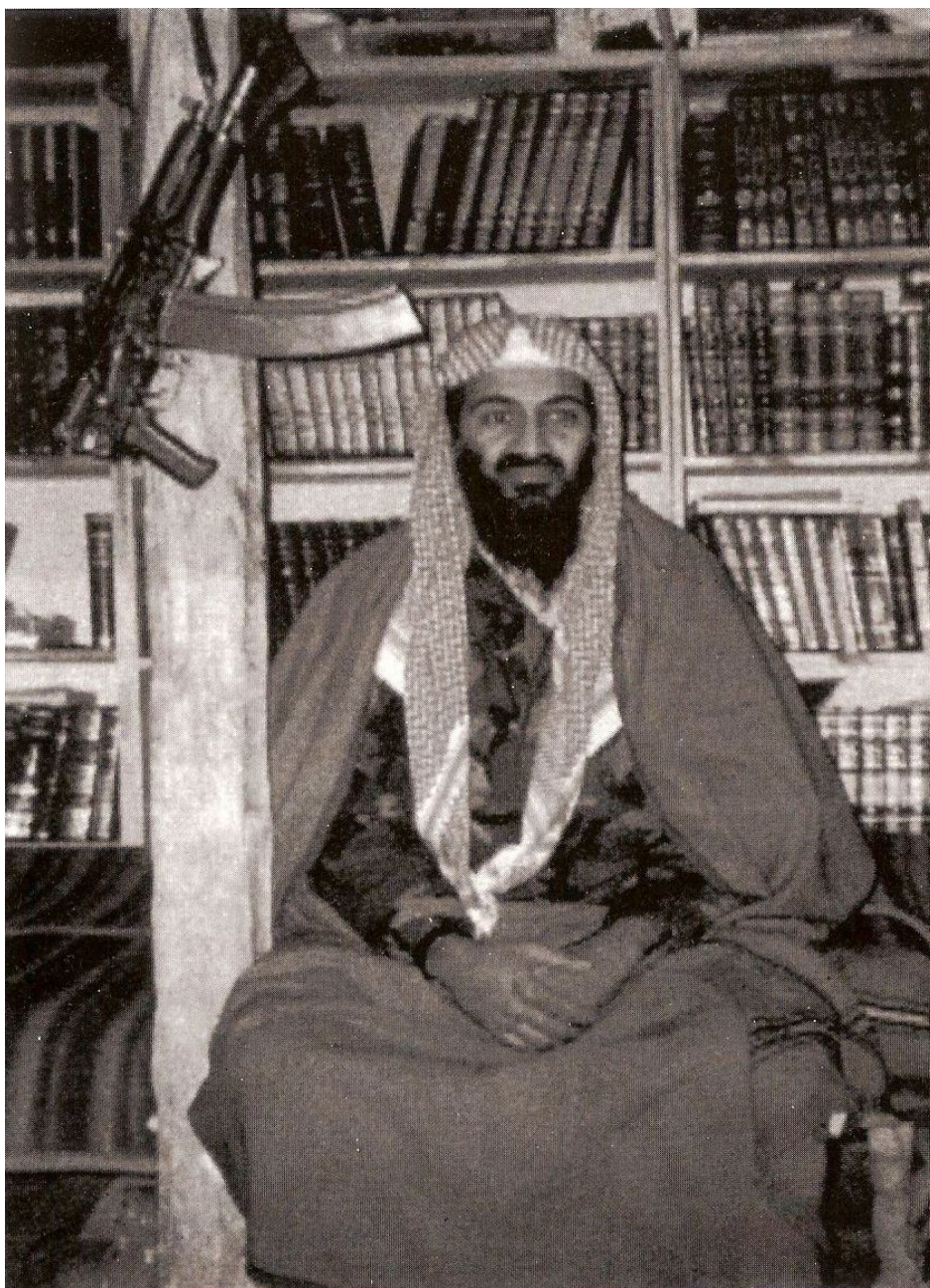
Physical description

Height: 1.96 méter <-> 77 inches
 Weight: 65 kg <-> 143 pounds
 Colour of eyes: **BROWN**
 Colour of hair: **BLACK**
 Distinguishing marks and characteristics: **FULL BEARD, MOUSTACHE, MAY WALK WITH A CANE**

Offences

Person may be dangerous.
 Offences: **COUNTERFEITING , MURDER , TERRORISM , TERRORISM CONSPIRACY , THEFT WITH VIOLENCE**
 Arrest **SOUTHERN DISTRICT OF NEW YORK,**
 Warrant **NEW YORK / UNITED STATES ,**
 Issued by: **TRIPOLI / LIBYAN ARAB REPUBLIC**

Karta Usámy bin Ládina v Interpolu, 7. ledna 2001.⁸⁰

Usáma bin Ládín v knihovně v jednom ze svých tajných úkrytů. Za povšimnutí stojí jeho fetiš – kalašnikov na dosah ruky. (foto D.R.).⁸¹

⁸¹

JACQUARD, R. *Ve jménu Usámy bin Ládína*. Brno, 2001.

Příloha č. IV

Přehled teroristických organizací

Jedná se následující skupiny a uskupení, jejichž přehled je uveden abecedně podle názvu v anglickém přepisu:

- 1) Abu Nidal Organisation [a. k. a. Fatah Revolutionary Council, Arab Revolutionary Brigades, Blaf September, Revolutionary Organisation of Socialist and Muslims];
- 2) Al – Aqsa Martyr´s Brigade;
- 3) Al – Takfir a Al - Hirja;
- 4) Aum Shinrikyo [a. k. a. AUM, Aum Supreme Truh, a. k. a. Aleph];
- 5) Barbar Khalsa;
- 6) Kontinuity Irisch Republican Army;
- 7) Euskadi Ta Askatasuna/Sierra Vasca y Liberta/Basque Fatherland and Liberty [E. T. A], včetně jejích částí K. a. s., Xaki, Jarrai – Segi, Gestora pro amnistía, Askatasuna, Batasunu [a. k. a. Herri Batasuna, a. k. a. Euskal Herritarrok];
- 8) Gama´a al – Islamiyya [Islamic Group], a. k. a. Al – Gama´a al – Islamiyya [IG];
- 9) Grupos de Resistenci Antifascista Primero de Octubre/Antifascist Resistance Groups First of October [G. R. A. P. O.]
- 10) Hamas, včetně Hamas – Izz – al – din al Quassem;
- 11) Holy Land Foundation for Reliéf and Development;
- 12) International Sikh Youth Federation;
- 13) Kahane Chai [Khah] ;
- 14) Kurdistan Workers´s Party [a. k. a. PKK] ;
- 15) Laskhar e Tayyaba [a. k. a. LET]/Pashan – e- Ahle Hadis;
- 16) Loyalist Volunter Force [LFV] ;
- 17) Majahedin – e Lhala Organisation [MEK or MKO] minus the „National Council of Reistence or Iran“ [NCRI], a. k. a. The National Liberation Army of Iran [NLA, militantní křídlo MEK], the People´s Mujahidin of Iran [PMO] a Muslim Iranian Student´s Society;
- 18) New Peoples Army [NPA], philippines linked to Sison Jose Maria C. [a. k. a. Armando Liwanag, a. k. a. Joma, in charge of NPA] ;
- 19) Orange Volunteeres;
- 20) Palestine Liberation Front;

- 21) Palestin Islamic Jihad;
- 22) Popular Front for the Liberation of Palestine;
- 23) Popular Front for the Liberation of Palestine – General Command [a. k. a. PFLP – General Comand, a. k. a. PFPL - GC];
- 24) Real IRA;
- 25) Red Hand Defenders;
- 26) Revolutionary Armed forces in Columbia [FARC];
- 27) Revolutionary Nuclei/Epanstatiki Pirines;
- 28) Revolutionary Organisation of 17th November/Dekami Evdomi Noemvri;
- 29) Revolutionary People´s Liberation Army/Front Party [DHKP/C], a. k. a. Devrimici Sol [Revolutionary Left], Dev Sol;
- 30) Revolutionary Popular Struggle/Epanastatikos Laikos Agonas;
- 31) Shining Path;
- 32) Stitching Al – Sasa [a. k. a. Stitching A – Sasa Nederland, a. k. a. Al – Sasa Nederland];
- 33) Ulster Defence Association/Ulster Freedom Fighters;
- 34) United Self - Defence Forces/Group of Columbia/Group of Columbia [AUC], Autodefensas Unidas de Columbia.⁸²